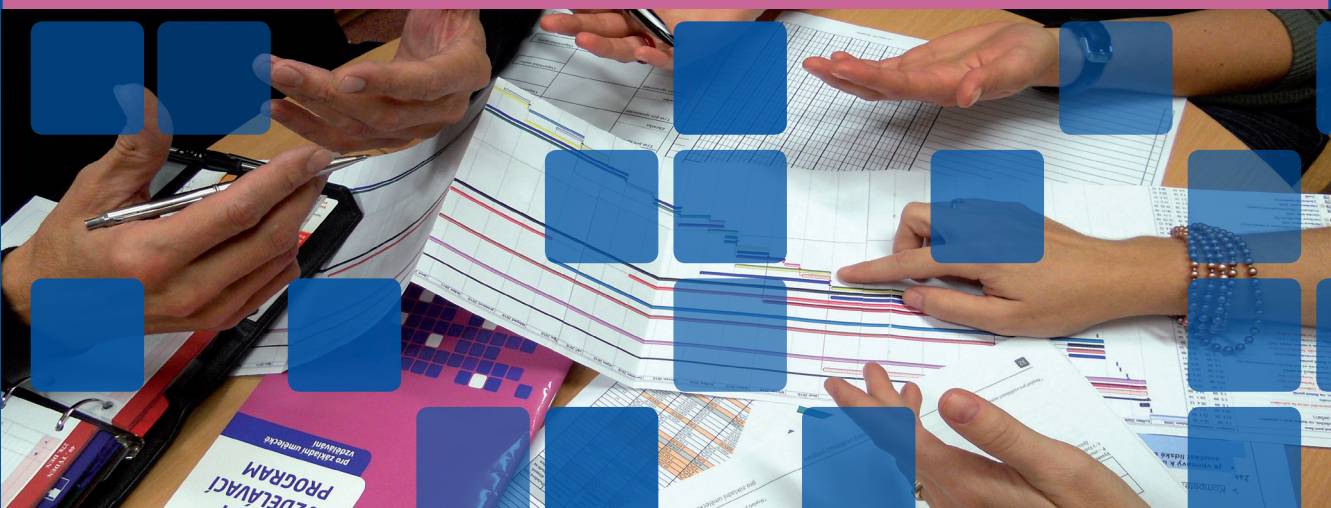

MANUÁL

PRO TVORBU ŠKOLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ

v základním uměleckém
vzdělávání

Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů

v základním uměleckém vzdělávání

Výzkumný ústav pedagogický v Praze
2010

Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním uměleckém vzdělávání

Luboš Lisner

Spolupracovníci:

Aleš Chalupský
Alexandros Charalambidis
Jiří Stárek

ředitelé a koordinátoři ŠVP pilotních škol:

Lubor Bořek
Hana Čašová
Pavel Doubrava
Marek Korbélyi
Jan Pavlas
Dana Snížková
Jiří Šesták
Karel Šust
Jiří Taufer
Iva Vajnarová

Konzultanti:

Jitka Jarníková
Richard Šafařík
Magdalena Štaffová
Karel Tomek
Jan Tupý

další ředitelé a koordinátoři ŠVP pilotních škol

Publikace vznikla v rámci Individuálního národního projektu MŠMT s názvem Pilot ZUŠ.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky.

Obsah

1 Úvod	7
2 Školní vzdělávací program	8
3 Koordinace tvorby školního vzdělávacího programu	9
3.1 Jak motivujeme učitele ke změnám a k týmové práci?	9
3.2 Jak využijeme vlastní hodnocení školy při tvorbě ŠVP?	11
3.3 Jak naplánujeme tvorbu ŠVP?	12
3.4 Jak seznámíme učitele s RVP?	14
3.5 Jak eliminujeme nejčastější rizika tvorby ŠVP?	16
4 Tvorba jednotlivých kapitol	18
4.1 Identifikační údaje	19
4.2 Charakteristika školy	21
4.3 Zaměření školy a její vize	22
4.4 Výchovné a vzdělávací strategie	23
4.5 Vzdělávací obsah uměleckých oborů	26
4.6 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných	35
4.7 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	37
4.8 Hodnocení žáků a vlastní hodnocení školy	39
5 Ukázky zpracování	41
5.1 Identifikační údaje	41
5.2 Charakteristika školy	42
5.3 Zaměření školy a její vize	43
5.4 Výchovné a vzdělávací strategie	44
5.5 Vzdělávací obsah uměleckých oborů	46
5.6 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných	49
5.7 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	50
5.8 Hodnocení žáků a vlastní hodnocení školy	51
6 Přechod na výuku podle školního vzdělávacího programu	53

Pilotní a partnerské školy zařazené do projektu Pilot ZUŠ

Kraj	Město	Název školy
PRAHA	Praha	Základní umělecká škola, Praha 10, Bajkalská 11
	Praha	Základní umělecká škola, Praha 8, Taussigova 1150
	Praha	Základní umělecká škola Jižní Město, Praha 4, Křtinská 673
STŘEDOČESKÝ	Nymburk	Základní umělecká škola B. M. Černohorského, Nymburk, Palackého třída 574
	Libčice nad Vltavou	Základní umělecká škola Libčice nad Vltavou
	Klecany	Základní umělecká škola Klecany, okres Praha-východ
JIHOČESKÝ	Písek	Základní umělecká škola Otakara Ševčíka, Písek, Šrámkova 131
	Volary	Základní umělecká škola Volary, okres Prachatice
	Vimperk	Základní umělecká škola, Vimperk, Nerudova 267
PLZEŇSKÝ	Starý Plzenec	Základní umělecká škola Starý Plzenec
	Tachov	Základní umělecká škola, Tachov, Rokycanova 1
	Plzeň	Základní umělecká škola, Plzeň, Terezie Brzkové 33
KARLOVARSKÝ	Chodov	Základní umělecká škola Chodov, okres Sokolov
	Karlovy Vary	Základní škola a Základní umělecká škola Karlovy Vary, Šmeralova 336/15, příspěvková organizace
	Františkovy Lázně	Základní umělecká škola Františkovy Lázně, Školní 3
ÚSTECKÝ	Ústí nad Labem	Základní umělecká škola Evy Randové, Ústí nad Labem, W. Churchilla 4, příspěvková organizace
	Louny	Základní umělecká škola Louny, Poděbradova 610, příspěvková organizace
	Kadaň	Základní umělecká škola Klementa Slavického, Kadaň
LIBERECKÝ	Doksy	Základní umělecká škola Doksy - příspěvková organizace
	Mimoň	Základní umělecká škola Václava Snítily, Mimoň, příspěvková organizace
	Turnov	Základní umělecká škola Turnov, náměstí Českého ráje 5
	Železný Brod	Základní umělecká škola, Železný Brod, Koberovská 589, příspěvková organizace
	Liberec	Základní umělecká škola, Liberec, Frýdlantská 1359/19, příspěvková organizace
KRÁLOVÉHRADECKÝ	Jičín	Základní umělecká škola J. B. Foerster, Jičín, Valdštejnovo náměstí 1
	Police nad Metují	Základní umělecká škola Police nad Metují, okres Náchod
	Hradec Králové	Základní umělecká škola, Hradec Králové, Na Střežině 1042
PARDUBICKÝ	Žamberk	Základní umělecká škola Petra Ebena, Žamberk, Masarykovo náměstí 145
	Pardubice	Základní umělecká škola, Pardubice, Lonkova 510
VYSOČINA	Jihlava	Základní umělecká škola Jihlava, příspěvková organizace
	Chotěboř	Základní umělecká škola, Chotěboř, náměstí TGM 322
	Havlíčkův Brod	Soukromá základní umělecká škola spol. s r. o.
JIHOMORAVSKÝ	Brno	Základní umělecká škola Františka Jílka, Brno, Vídeňská 52
	Adamov	Základní umělecká škola, Adamov, okres Blansko
	Veselí nad Moravou	Základní umělecká škola, Veselí nad Moravou, okres Hodonín
ZLÍNSKÝ	Uherské Hradiště	Základní umělecká škola Uherské Hradiště
	Zlín	Základní umělecká škola HARMONIE Zlín, s.r.o.
	Hulín	Základní umělecká škola Hulín
OLOMOUCKÝ	Olomouc	Základní umělecká škola Iši Krejčího Olomouc, Na Vozovce 32
	Hranice	Základní umělecká škola, Hranice, Školní náměstí 35
	Zábřeh	Základní umělecká škola, Zábřeh, Farní 9
MORAVSKOSLEZSKÝ	Ostrava	Základní umělecká škola Eduarda Marhuly, Ostrava-Mariánské Hory, Hudební 6, příspěvková organizace
	Rýmařov	Základní umělecká škola, Rýmařov, Čapkova 6, příspěvková organizace
	Opava	Základní umělecká škola, Opava, Solná 8, příspěvková organizace

1 ÚVOD

Vážené kolegyně, vážení kolegové!

Poprvé v historii uměleckého vzdělávání máte možnost vytvořit si **vlastní vzdělávací program**, a to na základě Vašich představ a zkušeností. Vytvoříte program pro své žáky, pro své podmínky, pro svoji školu. Vydáním Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání (dále RVP ZUV) končí ta etapa v uměleckém školství, ve které pouze stát určoval, co se má v konkrétní škole učit. Tato zodpovědnost nyní přechází na školy, jejichž **učitelé nejlépe posoudí, co je vhodné a potřebné** pro jejich žáky.

Školní vzdělávací program (dále ŠVP) je příležitostí jak pro zaznamenání Vašich osvědčených pedagogických postupů, tak pro hledání nových možností moderního a efektivního vzdělávání. Příprava ŠVP je výzvou pro každého z Vás, ale i pro pedagogický sbor jako tým, neboť podmínkou pro vytvoření kvalitního ŠVP je **společná práce**.

Abychom Vám usnadnili Vaši práci, připravili jsme Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním uměleckém vzdělávání (dále jen **Manuál**). Tento dokument obsahuje instrukce ke koordinaci tvorby ŠVP i pokyny k tvorbě jeho jednotlivých kapitol.

Instrukce ke koordinaci tvorby ŠVP vycházejí z osvědčených postupů při řízení změny a z analýzy možných rizik při tvorbě ŠVP.

Pokyny k tvorbě jednotlivých kapitol ŠVP obsahují informace o smyslu a obsahu dané kapitoly, návrh postupu při jejím zpracování, důležitá upozornění, možnosti (grafického) zpracování a odpovědi na často kladené dotazy.

Jednotlivé kroky při tvorbě ŠVP se mohou prolínat, probíhat souběžně nebo v jiném pořadí, než je uvedeno v Manuálu. **Navržené modely nejsou jediné**, které je možné uplatnit.

Přejeme Vám, ať se Vám práce na ŠVP zdaří!

2 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Školním vzdělávacím programem škola popisuje svoji **závaznou vzdělávací nabídku**: dlouhodobé vize, společné metody a formy práce využívané při výuce, obsah vzdělávání v jednotlivých uměleckých oborech, zabezpečení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami i žáků mimořádně nadaných, zásady a způsob hodnocení žáků. Školní vzdělávací program je součástí povinné dokumentace školy.

Při vytváření ŠVP je nutné respektovat rámec (RVP ZUV) a zohlednit vše, co tento dokument jako minimum nastavuje.

ŠVP poskytuje **pedagogům** možnost prostřednictvím svého zaměření profilovat svoji školu, svobodně si zvolit nejvhodnější obsah a formu vzdělávání, nalézat přirozené vazby mezi jednotlivými předměty i uměleckými obory, posílit komunikaci a spolupráci uvnitř pedagogického sboru.

ŠVP poskytuje **rodičům a žákům** informace o tom, co škola nabízí, na co klade ve vzdělávání důraz, jaký styl práce preferuje a v jakých podmínkách probíhá výuka.

ŠVP poskytuje **zřizovateli** informaci o tom, jak korespondují záměry školy s jeho záměry.

ŠVP poskytuje širší **veřejnosti** informace o vzdělávací nabídce v daném regionu.

ŠVP poskytuje **kontrolním institucím** potřebné informace o vzdělávání v dané škole.

3 KOORDINACE TVORBY ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

3.1 Jak motivujeme učitele ke změnám a k týmové práci?

Jednou z nejčastěji diskutovaných otázek v souvislosti s tvorbou ŠVP je způsob motivace pedagogických pracovníků k práci navíc, k provedení změn, ke spolupráci.

K přirozeným změnám dochází pouze tehdy, pokud je člověk **vnitřně motivován** vidinou zlepšení osobní situace prostřednictvím provedené změny. Toho je možné dosáhnout třemi způsoby:

1. Vysvětlením významu reformy pro umělecké vzdělávání – ZUŠ jsou nedílnou součástí uměleckého vzdělávání v ČR, a proto je nezbytná jejich účast na reformních procesech, které v ČR a EU již probíhají.
2. Argumentací o potřebnosti a přínosu změny – v našem případě zdůvodněním reálného přínosu ŠVP (pomáháme pedagogům, aby si uvědomili nesoulad mezi současnou praxí a svými potřebami, tj. mezi tím, co pokládají za potřebné dělat, co by dělat chtěli a nemohou, nebo to dělají v rozporu se současně platnými učebními dokumenty). Učitelé by měli sami přijít na argumenty pro změnu.
3. Odměnou – finančním nebo jiným ohodnocením provedené práce (účelově přerozdělujeme nenárokové složky platu s ohledem na aktivní účast při tvorbě ŠVP).

Podmínkou skutečného **provedení změny** je sebedůvěra těch, kteří mají změnu provést. Vyjadřujeme učitelům důvěru, respektujeme dílčí nedokonalosti a oceňujeme jejich úsilí. Učitelé musí být přesvědčeni, že úkol zvládnou a že ŠVP za ně nemůže vytvořit někdo jiný. Základní podmínkou úspěchu je pochopení a přijetí RVP ZUV, tedy uvědomění si, že každý z učitelů má jedinečnou příležitost být součástí historické proměny základního uměleckého vzdělávání.

Při odmítání změny probíráme pocity učitelů, aniž bychom je kritizovali. Nejde o souhlas, nýbrž o postoj pozorného posluchače, který se snaží vidět situaci jejich očima. Pokud začneme kolegy přemlouvat nebo jim hrozit, jejich odmítavé stanovisko se tím ještě upevní. Námitky naopak můžeme využít, a to tak, že argumenty sice uznáme, ale doplníme je tak, aby si všichni uvědomili jejich logický důsledek. Například: „*Chápu, že nevidíte důvod k sepisování toho, co léta již děláte dobře. V tom případě ale nemáte jinou možnost než bezpodmínečně přejmout to, co vám vytvoří ostatní kolegové, a následně to dodržovat.*“

Podstatou **týmové práce** je společné sdílení cíle (v našem případě vytvoření ŠVP a úspěšného provedení reformy) jednotlivými členy pedagogického sboru. Tvorba ŠVP tedy nemůže být soutěží, či text bude nejpovedenější, ani sérií individuálních úkolů bez vzájemných vazeb. Největším přínosem společné tvorby ŠVP je vzájemné obohacování učitelů. Primárním úkolem ředitele školy nebo pracovníka pověřeného koordinací tvorby ŠVP je tedy vytvořit v pedagogickém sboru atmosféru společné odpovědnosti za společný dokument („ŠVP jako vizitka všech učitelů“) a oceňovat ochotu k vzájemnému odkrývání vlastních poznatků, zkušeností, nápadů a postupů.

Zkušenosti z pilotních škol:

„Osvědčilo se mi začít s kolegy mluvit o změnách mnohem dříve, než začne samotná práce na ŠVP. Stále a stále vysvětlovat, co to vše přinese za pozitivum pro školu a pro ně samotné.“

„Zvolil jsem cestu argumentací o výhodnosti změny. Již několik let nemají zaměstnanci osobní ohodnocení vzhledem ke stále se snižujícím finančním dotacím. Při tvorbě ŠVP je proto ani nenapadlo pít se po nějakém finančním vyrovnání.“

„Je však třeba dodat, že příliš dlouhá (byť sebelépe míněná) diskuse je nebezpečím jistého, vyhoření či postupné ztráty počátečního nadšení.“

„Hůře se pracovalo s učiteli, kteří vyučují ve škole na částečný úvazek. V důsledku jiných pracovních povinností nebyli v častém kontaktu s ostatními učiteli na škole a nepochopili plně RVP.“

„Snažili jsme se zdůraznit skutečnost, že při dobře napsaném ŠVP bude možné vyučovat tak, jak to dosud děláme, a současně bude možné zavést (případně legalizovat) nové postupy, metody práce, zohlednit nové trendy apod.“

„Cíl reformy vnímáme jako změnu myšlení. Častý výklad, se kterým se setkáváme – sepsat to, co děláme dobře – zavání zakonzervováním statusu quo, tím pádem formálně sepsaným vzdělávacím programem. Argument, že mají pedagogové popsat vlastní dobrou praxi, bohužel brzdil vývoj myšlení.“

„V prvním kole vznikly hádky v kolektivu a názorová nejednotnost. Bylo nutné a velice přínosné proškolení o týmové spolupráci, komunikaci...“

„Velký význam klademe na prolínání starší-zkušené generace a mladších kolegů, kteří chápou nutnost změny a možnost uplatnění svých představ při realizaci nových, moderních postupů ve vzdělávání na našem typu škol.“

„Učitelé byli nejvíce motivováni tím, že mohou ovlivnit vlastní vzdělávací obsah školy, tedy že se přímo mohou vyjádřit (v mezích daných ‚státními‘ očekávanými výstupy) k náplni studijních zaměření.“

„U nás je to teď tak, že se učitelé po těch společných (a někdy dramatických) poradách scházejí v úzkém odborném kruhu svého oboru či oddělení a zabývají se intenzivně svou problematikou.“

„Zpočátku zabírala motivace o nutnosti tvorby ŠVP pro samu existenci ZUŠ mezi školami. Po vtažení učitelů do jádra dění byla již motivací tvorba sama. Motivaci finanční a ekonomickou jsem použila až před závěrem tvorby – pro výdrž.“

3.2 Jak využijeme vlastní hodnocení školy při tvorbě ŠVP?

Jakýkoliv plán nebo program (ŠVP nevyjímaje) vychází z **analýzy vstupních podmínek**, tedy ze zhodnocení aktuálního stavu.

Pokud máme kvalitně a poctivě zpracované vlastní hodnocení školy, stačí jeho výsledky správně uchopit a využít pro tvorbu ŠVP:

- Vlastní hodnocení **podmínek vzdělávání** nám pomůže stanovit reálná východiska a skutečné možnosti školy. Do ŠVP je totiž možné uvést pouze to, co může škola opravdu garantovat a splnit, tj. co si může dovolit. ŠVP je závazek a jeho realizace je pro školu povinná.
- Vlastní hodnocení **průběhu vzdělávání** nám poskytuje informace o efektivitě vyučovacích metod, které aktuálně využíváme. Tyto informace lze využít jako jeden z podkladů pro definování výchovných a vzdělávacích strategií školy (viz další kapitoly Manuálu).
- Vlastní hodnocení **výsledků vzdělávání** nám poskytuje informace o schopnostech našich žáků (co znají a umí, jak se uplatňují atd.). Pokud máme pečlivě definovaná kritéria pro výkony žáků, pomůže nám to při stanovení očekávaných výstupů jednotlivých vyučovacích předmětů (viz další kapitoly Manuálu).
- Vlastní hodnocení **řízení školy** nám poskytuje informace, zdali dokážeme pracovat v týmu, zdali dokážeme delegovat pravomoci, případně zdali se v těchto pro tvorbu ŠVP nezbytných dovednostech musíme něco naučit.

Obecně lze říci, že **vlastní hodnocení školy je odrazovým můstkem pro tvorbu ŠVP** – poznáváme a využíváme silné stránky školy v reálných podmínkách, uvědomujeme si nedostatky a pracujeme s nimi. Pokud bylo vlastní hodnocení provedeno týmově, škola má náskok ve sjednocování způsobu uvažování i žebříčku hodnot.

Pokud se závěry vlastního hodnocení školy nedají využít pro tvorbu ŠVP, je nutné provést **vstupní analýzu podmínek školy** (např. metodou SWOT).

Zkušenosti z pilotních škol:

„Ujasnili jsme si personální, materiální a ekonomické možnosti školy, snažili jsme se pojmenovat přednosti a slabiny a na těchto poznatcích jsme stavěli.“

„My jsme autoevaluaci plánovali a provedli tak, že jsme zkoumali věci a jevy, které jsme věděli, že budeme potřebovat pro tvorbu ŠVP. Ještě předtím jsme však řešili koncepci a vizi školy.“

„Díky SWOT analýze bylo jasné, jakým směrem se bude ubírat profilace naší školy. Analýzu podmínek považujeme za zásadní a nepodcenitelnou.“

„SWOT analýza a podklady z autoevaluace byly klíčové pro vyjasnění startovací pozice: kde jsme a kam se chceme dostat. Je to nutné pro pojmenování silných a slabých stránek, zároveň důležitý materiál pro motivaci k práci na ŠVP.“

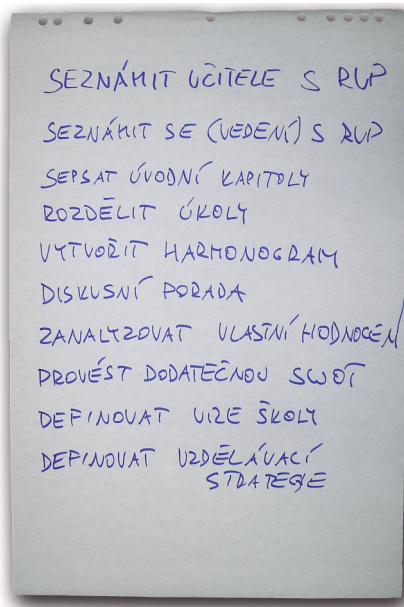
3.3 Jak naplánujeme tvorbu ŠVP?

Soupis činností

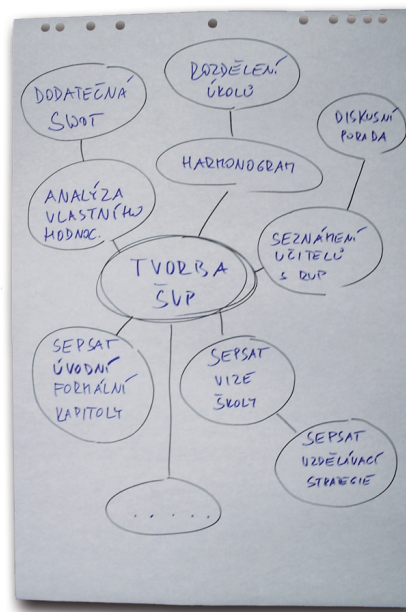
Tvorba ŠVP je komplexní úkol, který v sobě zahrnuje spoustu dílčích činností. Pro začátek je užitečné sepsat si všechny úkony, které je nezbytné vykonat. Plánování není prací pro celý pedagogický sbor, většinou jde o záležitost ředitele (koordinátora) nebo širšího vedení školy.

Pro vytvoření seznamu činností lze využít metodu **brainstormingu** (rychlého zaznamenávání všeho, co členy týmu právě napadne) nebo **myšlenkovou mapu** (grafické zaznamenání jevů nebo činností v souvislostech), případně jinou techniku. Před započítím plánování je nezbytné dobře se seznámit s RVP ZUV.

Ukázka výsledku brainstormingu

Ukázka myšlenkové mapy

Vytvoření harmonogramu

Máme-li hotový seznam nutných činností, logicky je uspořádáme a přidělíme jim čas potřebný pro realizaci.

K plánování komplexních úkolů dobře pomáhá tzv. **Ganttovo schéma**. Jedná se o přehled všech definovaných činností, u kterých jsou stanoveny jejich začátky a konce, posloupnost i vzájemná návaznost. Zobrazení událostí v časové ose pomocí Ganttova schématu je možné vytvořit jak pomocí tabulkového editoru (excel), tak pomocí sofistikovaného softwaru (např. volně stažitelného programu OpenProj).

Např. stanovíme, že nejprve se musí všichni učitelé seznámit s RVP ZUV, pak uspořádáme diskusní poradou a teprve potom budeme rozdělovat úkoly. Na seznámení s RVP ZUV budeme kupříkladu potřebovat 2 měsíce, ostatní činnosti nám zaberou několik týdnů, přičemž začneme koncem září 2010.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
	TVORBA ŠVP																								zodpovídá	
1		IX-10	X-10	XI-10	XII-10	I-11	II-11	III-11	IV-11	V-11	VI-11	VII-11	VIII-11	IX-11	X-11	XI-11	XII-11	I-12	II-12	III-12	IV-12	V-12	VI-12	VII-12	VIII-12	
2																										L.L.
3																										J.S.
4																										L.L.
5																										A.C.H.
6																										A.C.H.
7	...																									
8	...																									
9	...																									

Ganttovo schéma pomocí softwaru pro plánování projektů

	Jméno	Trvání	Začátek	Konec	2010	Čtvr 4, 2010	Čtvr 1, 2011
1	Seznámení učitelů s RVP ZUV	65 dní?	1.9.10 8:00	30.11.10 17:00	VIII	IX	X
2	Diskusní porada k RVP ZUV	22 dní?	1.12.10 8:00	30.12.10 17:00		XI	III
3	Rozdělení úkolů	17 dní?	31.12.10 8:00	24.1.11 17:00		XII	I
4	Analýza posledního vlastního hodnocení školy	21 dní?	1.11.10 9:00	30.11.10 9:00			II
5	Dodatečná analýza vstupních podmínek (SWOT)	22,88 ...	30.11.10 9:00	30.12.10 17:00			III

Máme-li hotový **harmonogram** – časové zařazení jednotlivých činností, doplníme k těmto činnostem **lidské zdroje** (osoby, které využijeme pro zdárné splnění úkolu – nemusí to být pouze zaměstnanci školy), dále **materiální zdroje** (např. potřebné vybavení kancelářskými potřebami) a také **finanční zdroje** (finanční prostředky k zajištění materiálních i jiných zdrojů). Nakonec stanovíme konkrétní zodpovědnosti za splnění naplánovaných úkolů. Role jednotlivých pracovníků lze zaznamenat přímo do Ganttova schématu (viz výše). Klíčovou úlohu hraje **koordinátor tvorby ŠVP**, kterým bývá buď ředitel školy, nebo jeho zástupce, případně jiný pověřený člen pedagogického sboru.

Zkušenosti z pilotních škol:

„Je třeba nic neuspěchat, stanovit časový harmonogram, na počátku stanovit jasné kompetence (kdo, co, s kým, s čím, jak a kdy).“

„S plánováním nebyl problém. Použil jsem Ganttovo schéma v kombinaci s diářem. Každý dostal termíny plnění.“

„Plán jsme měli, ale jeho dodržení nebylo vždy v našich silách (rozsáhlá rekonstrukce školy).“

„Při plánování prací na ŠVP jsme využili Ganttovo schéma. Byl vytvořen harmonogram jednotlivých činností, přesto jsme se dostávali do časového skluzu z důvodu jiných školních aktivit. Doporučení: začít včas, dobře naplánovat harmonogram, myslet na to, že některé měsíce máme více pracovní vyčíslené (soutěže apod.)...“

„Ukázalo se, že je nutné se opakovaně vracet a některé práce přehodnocovat. Při plánování je moudré počítat s tím, že se první dílčí pokusy nepovedou a je nutno se jimi opakovaně zabývat.“

„Vytyčili jsme závazné termíny schůzek všech oborů, ke kterým mají mít jednotlivá oddělení zpracovány dílčí úkoly (oddělení se scházela dle vlastního časového harmonogramu), tyto úkoly byly pak předkládány k diskusi.“

„Kromě termínování úkolů je zapotřebí odhadnout počet společných a dělených porad, připravit jejich náplň a časový rozvrh.“

„Plán byl důležitý, mnohdy se však flexibilně měnil podle problematiky. Nedoporučujeme striktně trvat na dodržení plánu – znamená to ovšem mít značnou časovou rezervu – tj. začít včas! A nemuset spěchat!“

3.4 Jak seznámíme učitele s RVP?

Nejprve se musí dobře seznámit s RVP ZUV **koordinátor tvorby ŠVP**. Dokument je třeba pochopit jako celek, proto je nutné věnovat zvýšenou pozornost těm kapitolám dokumentu, které jsou vymezeny novými pojmy. Jedná se především o **klíčové kompetence** a o vzdělávací obsah jednotlivých uměleckých oborů, který je tvořen **očekávanými výstupy**.

Před samostudiem RVP ZUV jednotlivými učiteli je důležité **uspořádat poradů**, na které budou srozumitelně představeny:

1. **důvody** pro reformu školství (zejména ty praktické – např. rozvázání současných učebních osnov a učebních plánů, vyplnění mezery neexistujících osnov pro některé nástroje, zohlednění nových trendů v umění, legalizace současné dobré, ale nelegální praxe, podpora nových metod a organizačních forem výuky, důraz na dlouhodobě využitelné dovednosti žáků, zohlednění místních podmínek atd.)
2. **principy** reformy školství (přestávají platit současné osnovy a učební plány; zodpovědnost za obsah výuky přechází na školy, jejichž pedagogové vyučují podle svých ŠVP; ŠVP jsou vytvářeny na základě státem definovaného rámce)
3. **systém** a základní kategorie RVP ZUV:
  - cíle základního uměleckého vzdělávání, které vyjadřují smysl existence ZUŠ a které mimo jiné hovoří o utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků a o základech vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech
  - klíčové kompetence, které popisují ideální vědomosti, dovednosti a postoje absolventa ZUŠ a jejichž utváření a rozvíjení je pak v ŠVP deklarováno společnými výchovnými a vzdělávacími strategiemi
  - očekávané výstupy, které popisují základy uměleckého vzdělání formou požadovaných vědomostí a dovedností žáků daného oboru, přičemž tyto očekávané výstupy škola promítne a rozpracuje do vlastních osnov

Po základním vysvětlení je třeba poskytnout učitelům **dostatečný čas** na prostudování dokumentu. Aktivní přístup k samostudiu lze podpořit sběrem dotazů k různým tématům nebo kapitolám, a to vždy k určitému datu. Ideální je, pokud má **každý učitel svůj RVP ZUV** (minimálně obecné části a vzdělávací obsah jeho oboru či zaměření), aby si do něj mohl psát své poznámky. Elektronická verze RVP ZUV je dostupná na webových stránkách Výzkumného ústavu pedagogického v Praze (www.vuppraha.cz) a Metodického portálu (www.rvp.cz).

Po určitém čase je nezbytné uspořádat **diskusi k RVP ZUV**. Výhodné je, pokud se koordinátor ŠVP může připravit na předem sepsané dotazy. Nejprve je vhodné věnovat se obecným kapitolám (preambule, vymezení RVP, cíle ZUV, klíčové kompetence) a jejich významu pro tvorbu ŠVP a teprve poté začít diskutovat o vzdělávacím obsahu jednotlivých oborů. Dotazy k učebním plánům se vyplatí nechat až na závěr. K dokumentu je třeba **opakovaně** se vracet, dokud nebudou zodpovězeny všechny otázky a vysvětleny všechny nejasnosti.

Zkušenosti z pilotních škol:

„Provedl jsem školení k RVP a rozdal vytištěnou verzi RVP ZUV. Po prostudování (asi za měsíc) jsem svolal všechny zaměstnance a společně jsme hledali odpovědi na nejasné otázky, které budeme potřebovat znát při tvorbě ŠVP. Od druhého pololetí jsem vymezil konzultační hodiny pro jednotlivé obory (každý pátek).“

„Prvotní bylo, aby učitelé pochopili důvody pro reformu, pochopili nový pohled na práci se žáky, pochopili, že reforma je pro nás velkou příležitostí, která nám otevírá nový prostor pro kreativitu v naší práci. Poté jsme se zaměřili na jednotlivé kapitoly, nejvíce jsme se věnovali vysvětlení nových pojmů. Největším oříškem byla kapitola Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, poněvadž s výukou těchto žáků nemáme zkušenosti.“

„První byla velká porada o základních pojmech. Na konkrétní porady měli učitelé vypracovat otázky – jakési podklady pro diskusi. Porady jsme organizovali po menších skupinkách (po 5 učitelích) – naše škola má celkem 20 pedagogů.“

„Celý text dostali všichni učitelé e-mailovou poštou, části, které se jich týkaly, vytištěné. Na úvodních schůzkách s celým pedagogickým sborem jsme pomocí projekce postupně prošli jeho text. Jednotlivými částmi se pak na svých schůzkách zabývali učitelé v jednotlivých oborech nebo odděleních.“

Mnoha nedorozuměním a otázkám lze předejít tím, že jsou učitelé seznámeni s „optikou“, s jakou je třeba číst RVP ZUV:

- 1. Podle RVP se neučí! Podle RVP se píše ŠVP, a teprve podle ŠVP se ve škole učí.**
- 2. RVP stanovuje minima (požadavky na výsledky žáků i na časové dotace pro výuku) - školy si pak stanovují stejnou nebo vyšší úroveň podle svých zkušeností a podmínek.**
- 3. Rámcový učební plán nemá nic společného s výší úvazků.**

3.5 Jak eliminujeme nejčastější rizika tvorby ŠVP?

RIZIKO: Učitelé nemají na tvorbu ŠVP čas.

(„Proč musíme pořád něco sepisovat, když máme především učit?“)

ELIMINACE:

- Začněte včas.
- Mějte přesně připraveno, co po učitelích chcete. Nepochopení záměru, následně zbytečné tápání a nevyužitelná práce vedou ke zbytečné ztrátě času i motivace. Nejděte dál, dokud nebudou zodpovězeny všechny otázky.
- Zpřístupněte učitelům techniku (PC, internet, tiskárnu aj.).
- Zprostředkujte učitelům informace. Nezdržujte je vyhledáváním.
- Nezatěžujte učitele tím, co může udělat někdo jiný (např. formátování textu).
- Zálohujte všechny příspěvky a jakékoliv nové či upravené verze ŠVP.

RIZIKO: Učitelé vytvoří nepoužitelný ŠVP.

(„Tak to máme hotové, úkol splněn, kontrola může přijít.“)

ELIMINACE:

- Neustále v průběhu tvorby hlídejte splnitelnost ŠVP.
- Zdůrazňujte učitelům, že úkolem reformy není vytvoření ŠVP. ŠVP je prostředkem pro systematické zefektivnění výuky a jeho sepsáním reforma nekončí, ale začíná.
- Akceptujte určitou míru nedokonalosti – nezasahujte příliš učitelům do obsahu ŠVP, neberou jej pak za svůj.
- Společně najděte rozdíly mezi současnou praxí a ŠVP (= co je potřeba změnit).
- Případné změny ŠVP nechte opět na učitelích – ať si stanoví závazky sami.

RIZIKO: Učitelé zlehčují svůj vlastní ŠVP, považují jej za formalitu.

(„Nejdřív tam dáme nějaké ty reformní fráze na začátek a pak tam opíšeme současné osnovy. Nebo to někde stáhneme z internetu, je to jedno, stejně si budeme učit po svém.“)

ELIMINACE:

- Ujasněte si s učiteli, jaké konkrétní výhody jim reforma přinese. Zdůrazňujte, že pro realizaci těchto výhod je nezbytné dobře nastavit vlastní ŠVP.
- Pokud se přeci jenom rozhodnete bezvýhradně přejmout staré osnovy, tak s podmínkou, že je musíte transformovat do takové podoby, která je v souladu s RVP ZUV. V tu chvíli se bývalá státní směrnice stává vaším školním programem, který si však můžete postupně přizpůsobovat vznikajícím vzdělávacím potřebám. Nezapomeňte, že ve starých osnovách se nehovoří o vizích školy, vzdělávacích strategiích, péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, hodnocení žáků atd.
- Upozorněte učitele, že skončilo období, kdy výuka v ZUŠ ne vždy probíhala v souladu s platnými učebními dokumenty.

RIZIKO: Učitelé jsou příliš suverénní.

(„Nepotřebujeme nic měnit – to všechno již dávno děláme.“)

ELIMINACE:

- Důsledně rozlišujte to, co učitelé pokládají za správné, a to, co opravdu dělají.
- Zaměřte vlastní hodnocení školy na odraz ŠVP (byť rozpracovaného) v realitě.

RIZIKO: Učitelé nespolupracují.

(„Ať to napíše Alena, ta to umí okecat.“)

ELIMINACE:

- Neustále zdůrazňujte, že to, co je napsáno v ŠVP, je pro každého učitele závazné. Kdo se nepodílí, připravuje se o možnost ovlivnit podobu své budoucí práce.
- Nespolupracující učitele zapojte do „připomínkového řízení“. Takto se s dokumentem přinejmenším dobře seznámí. Je užitečné, pokud přijdou na nějaký nedostatek, který na jejich podnět odstraní.

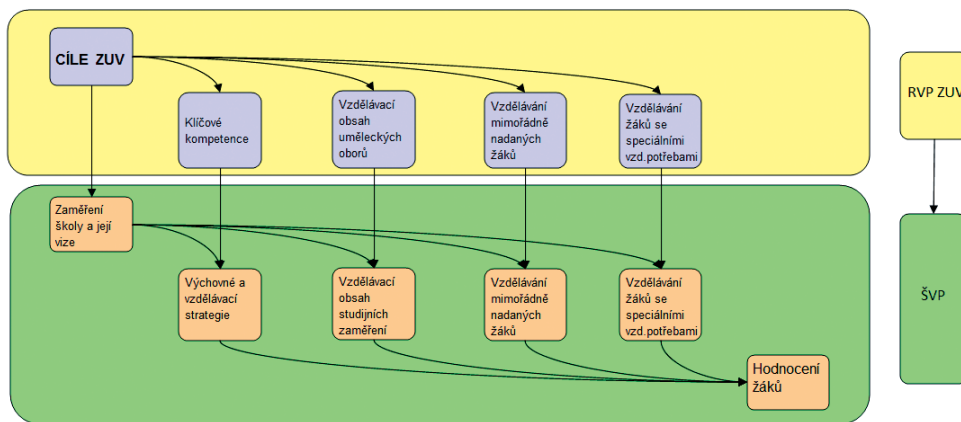
Co tedy musíme mít neustále na paměti?

1. Začít včas.
2. Pracovat společně.
3. Využít všech výhod RVP ZUV.
4. Akceptovat nedokonalosti.
5. Zůstat nohama na zemi.

4 TVORBA JEDNOTLIVÝCH KAPITOL

Struktura a název jednotlivých kapitol školního vzdělávacího programu jsou dány strukturou školního vzdělávacího programu (RVP ZUV, kapitola 13.2).

Schéma (níže) ukazuje věcné propojení jednotlivých kapitol RVP ZUV a ŠVP.

RVP ZUV:

Cíle základního uměleckého vzdělávání popisují smysl existence ZUŠ: Zahrnují utváření a rozvíjení klíčových kompetencí jako kultivování osobnosti žáků po stránce umělecké, poskytování základů vzdělávání v uměleckých oborech, přípravu žáků na další studium a motivaci žáků k učení a spolupráci.

Z těchto cílů vyrůstají kapitoly RVP ZUV o klíčových kompetencích, o vzdělávacím obsahu jednotlivých uměleckých oborů, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami i mimořádně nadaných.

ŠVP:

Zaměření školy a její vize je kapitola, ve které škola deklaruje své vlastní dlouhodobé cíle a záměry.

Výchovné a vzdělávací strategie jsou výpovědi školy o tom, jak budou učitelé postupovat při utváření a rozvíjení klíčových kompetencí.

Vzdělávací obsah uměleckých oborů se na poli ŠVP konkretizuje v osnovách vyučovacích předmětů jednotlivých studijních zaměření.

Na základě obecných principů uvedených v RVP ZUV školy specifikují svůj přístup k **mimořádně nadaným** žákům a k žákům se **speciálními vzdělávacími potřebami**.

Hodnocení žáků je kapitola, ve které škola deklaruje, jakým způsobem bude svým žákům poskytovat zpětnou vazbu při dosahování školních výstupů.

4.1 Identifikační údaje

Identifikační údaje jsou formální informace o školním vzdělávacím programu a o jeho předkladateli.

Východiskem pro tvorbu kapitoly ŠVP „Identifikační údaje“ je struktura školního vzdělávacího programu (RVP ZUV, kapitola 13.2). Dle této struktury mají identifikační údaje obsahovat název ŠVP (případně motivační název ŠVP), údaje o škole i o jejím zřizovateli a platnost dokumentu (datum, odkdy ŠVP vstupuje v platnost, podpis ředitele školy a razítko).

Název ŠVP musí vyjadřovat, že jde o školní vzdělávací program, který byl zpracován podle RVP ZUV – např. „Školní vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání“. Může být doplněn motivačním názvem ŠVP, jehož vytváření je jedinou kreativní činností, kterou tato kapitola ŠVP umožňuje.

Důležitá upozornění

- Dbejte na úplnost a aktuálnost informací.
- ŠVP vydává ředitel školy, který též zodpovídá za jeho obsah a realizaci.

Možnosti zpracování

Motivačním názvem může být zkratka vytvořená z uměleckých oborů zastoupených v ŠVP (např. HOTOVO), heslo (např. Moderní metody s tradiční hodnotou), případně jiné pojmenování (např. Škola pro život).

Reálnou ukázkou zpracování celé kapitoly naleznete na straně 41 tohoto Manuálu.

Odpovědi na často kladené dotazy

Musí být v kontaktech školy uvedena i telefonní čísla poboček a mobilní telefony? Musí být uvedeny webové stránky školy a e-mail? Jak podrobné musí být kontaktní údaje u zřizovatele?

Povinné údaje jsou: název školy (dle zřizovací listiny), adresa školy (stačí sídlo bez poboček), IČO, jméno a příjmení ředitele, kontakty (kontaktní telefon a e-mail). U zřizovatele je povinné uvést jeho název, adresu a kontakty (telefon, e-mail).

Odkdy mohou ZUŠ realizovat výuku podle ŠVP?

Podle ŠVP se musí vyučovat nejpozději od 1. 9. 2012. Pokud škola vytvoří svůj ŠVP o rok dříve, je možné podle něj začít vyučovat již od 1. 9. 2011. V každém případě je potřeba mít ŠVP hotový tak, aby nově přijímaní žáci a jejich zákonní zástupci mohli být seznámeni se vzdělávací nabídkou školy. Podrobnější informace o přechodu na výuku podle ŠVP v jednotlivých ročnících ZUŠ jsou obsahem 6. kapitoly tohoto Manuálu.

Jak často jsou možné změny ŠVP? Za jakých podmínek?

ŠVP může být podle potřeby inovován i přepracováván, ale vždy s platností od 1. září následujícího školního roku a veškeré změny musí být včas zveřejněny.

Jakým razítkem máme opatřit svůj ŠVP? Kulatým, nebo hranatým?

Kulatým. Školní vzdělávací program je zásadní dokument školy, který obsahuje důležité skutečnosti.

4.2 Charakteristika školy

Charakteristikou školy se rozumí podstatné informace o škole, které jsou významné pro počáteční orientaci v prostředí vzniku daného školního vzdělávacího programu.

Východiskem pro tvorbu kapitoly ŠVP „Charakteristika školy“ je struktura školního vzdělávacího programu (RVP ZUV, kapitola 13.2). Dle této struktury má charakteristika školy obsahovat informace o velikosti školy a počtu oborů, o historii a současnosti školy, o charakteristice pedagogického sboru, o dlouhodobých projektech a regionální i mezinárodní spolupráci, o vybavení školy a jejích podmínkách.

Ideální je, pokud charakteristika školy přispěje k pochopení jejich záměrů nebo jejího zaměření. Např. je-li škola výrazně zaměřena na regionální kulturní specifika, pravděpodobně to má prameny v její historii. Je-li škola specificky žánrově profilována, patrně je to v návaznosti na strukturu pedagogického sboru. Poskytuje-li škola nadstandardní vzdělávací nabídku, koresponduje to většinou s jejím nadstandardním vybavením v některé oblasti.

Důležitá upozornění

- Není vhodné uvádět data, která se každoročně mění.
- Školní vzdělávací program není výroční zpráva, nýbrž dokument s dlouhodobou platností.

Možnosti zpracování

Pilotní školy v drtivé většině volily formu souvislého textu členěného nadpisy. „Čitelnost“ této kapitoly je obvykle dána maximální délkou 2 stran.

Reálnou ukázkou zpracování naleznete na straně 42 tohoto Manuálu.

4.3 Zaměření školy a její vize

Zaměření školy a její vize jsou výchozí deklarácí školy o jejím směřování, tedy o tom, co je pro školu důležité a čeho chce v obecné rovině dosáhnout.

Zpracování kapitoly ŠVP „Zaměření školy a její vize“ je dáno strukturou školního vzdělávacího programu (RVP ZUV, kapitola 13.2).

Zaměření školy je to, co škola ve své vzdělávací nabídce považuje za podstatné (např. profilace na lidovou kulturu, na jazz).

Vize je zásadní, dlouhodobý cíl, který si představujeme. Aby měla tato kapitola ŠVP smysl, měly by se skutečnosti v ní obsažené odrazit v dalších pasážích ŠVP. Např. je-li vizí školy důraz na samostatnost žáků při hledání nových poznatků a cest k uměleckému vyjádření, měly by tomu odpovídat jak vzdělávací strategie školy, tak způsob hodnocení žáků.

Postup při zpracování kapitoly ŠVP

Kroky	Instrukce	Poznámky
1. Sběr myšlenek	Proveďte v pedagogickém sboru rychlou anketu na téma: 1. Čím naše škola vyniká? 2. O co nám jde ve vzdělávání především?	Alternativou je diskuse (ideálně ve skupinkách) s následnou prezentací výsledků práce.
2. Stanovení priorit	Sjednot'te příbuzné formulace, stanovte jejich pořadí a důležitost	Příspěvky, které nesouvisí s tématem zaměření a vize, je dobré rovnou vyřadit.
3. Sepsání kapitoly	Zformulujte jasné zaměření a vizi školy, ověřte si u učitelů jejich srozumitelnost a pravdivost.	Pokud je výsledek neuspokojivý, ještě jednou téma proberte s učiteli (možná špatně pochopili záměr nebo zadání).

Důležitá upozornění

- Zaměření školy a její vize nemohou být v rozporu s cíli základního uměleckého vzdělávání (RVP ZUV, kapitola 3).

Možnosti zpracování

Kapitolu pojaly pilotní školy buď jako krátký, souvislý a výstižný text, nebo jako bodový výčet priorit. Vize školy by měla být natolik zásadní a jasná, aby ji mohl každý „na počkání“ vysvětlit svými slovy.

Reálnou ukázkou zpracování naleznete na straně 43 tohoto Manuálu.

Odpovědi na často kladené dotazy

Jaký je rozdíl mezi zaměřením a vizí školy?

Zaměření školy popisuje její profilaci. Vize je dlouhodobá představa o poslání a fungování školy.

4.4 Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací strategie jsou společně uplatňované postupy na úrovni školy nebo uměleckého oboru pro utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků.

Východiskem pro tvorbu kapitoly ŠVP „Výchovné a vzdělávací strategie“ jsou Klíčové kompetence (RVP ZUV, kapitola 4).

Na poli všeobecného vzdělávání (předškolní, základní, střední) jsou klíčové kompetence definovány jako obecné životní dovednosti, které jsou nezbytné pro uplatnění jedince ve společnosti i na trhu práce (např. kompetence k učení).

Pro základní umělecké vzdělávání jsou tyto stěžejní dovednosti vymezeny oblastmi umění – jde tedy o kompetence pro uplatnění se v uměleckém a kulturním životě.

Klíčové kompetence v základním uměleckém vzdělávání jsou formulovány jako ideální představy o absolventovi ZUŠ, o jeho vlastnostech, o jeho „zdatnosti“ v oblasti umění, a to bez ohledu na umělecký obor. Klíčové kompetence dávají odpověď na otázku, „co to znamená být kultivovaným po stránce umělecké“ – čili „jaký má být žák“. Pro základní umělecké vzdělávání byly identifikovány kompetence k umělecké komunikaci, kompetence osobnostně sociální a kompetence kulturní.

Pojetí kompetence k umělecké komunikaci

Umění je specifický druh komunikace. V principu jde o (vy)tvoření uměleckého díla se záměrem sdělování uměleckých představ sobě i druhým. Pro jakýkoliv druh komunikace je nezbytné ovládat daný jazyk, což znamená umět takový jazyk používat a dobře mu rozumět. Kompetence k umělecké komunikaci v RVP ZUV tedy zahrnuje následující způsobilosti:

- uměleckou produkci (interpretaci a tvorbu coby užívání jazyka umění)
- orientaci v umění (recepti a reflexi coby pronikání do jazyka umění)

Pojetí kompetence osobnostně sociální

Umění kultivuje osobnost. V principu jde o hodnotovou orientaci člověka na zodpovědnost k sobě i k druhým. Základními znaky zodpovědného přístupu jsou cílevědomost a užitečnost. Kompetence osobnostně sociální v RVP ZUV tedy zahrnuje následující způsobilosti:

- dlouhodobé a systematické sebezdokonalování
- přínosnou spolupráci v týmu

Pojetí kompetence kulturní

Umění kultivuje společnost. V principu jde o společné sdílení uměleckých a kulturních hodnot, přidání vlastního uměleckého potenciálu a předání kulturního odkazu dál. Kompetence kulturní v RVP ZUV tedy zahrnuje následující způsobilosti:

- sounáležitost s kulturou
- zapojení se do kulturního dění

Důležitost klíčových kompetencí spočívá v tom, že představují **ideál, ke kterému žáka směřujeme**, přičemž naší povinností je udělat vše pro to, aby žáci dosáhli svého maxima vzhledem k tomuto ideálu. K tomu je nutné stanovit **společné postupy školy – tzv. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE**, které odpovídají na otázky, „co budeme dělat pro žáky v zájmu utváření a rozvíjení jejich klíčových kompetencí“ neboli „jak vychováme umělecky kultivovaného člověka“.

Postup při zpracování kapitoly ŠVP

Strategie je dlouhodobý plán činností pro dosažení cíle. Při definování výchovných a vzdělávacích strategií v ŠVP jsou cílem klíčové kompetence žáků.

Kroky	Instrukce	Poznámky
1. Porozumění klíčovým kompetencím	Uspořádejte diskusi na téma „Jak rozumíme klíčovým kompetencím“. Věnujte se postupně každé formulaci s otázkou „Co to znamená v praxi“.	Smyslem tohoto kroku je přenést obecné formulace z RVP ZUV do konkrétních situací ve škole a vyjádřit je vlastním jazykem. Nejvíce aktérů se zapojí do diskuse při práci ve skupinách. Klíčové kompetence hovoří o schopnostech žáka, nikoliv o metodách učitele.
2. První návrhy výchovných a vzdělávacích strategií	Máte-li jasno v obsahu klíčových kompetencí, přistupte k tvorbě výchovných a vzdělávacích strategií, které budou uvedeny ve Vašem ŠVP. Diskutujte, co uděláte pro to, aby žáci získali klíčové kompetence . Postupně se věnujte každé kompetenci. Strategie formulujte v 1. osobě č. mn. (MY).	Nejde již o schopnosti žáků, ale o učitele a jejich způsob práce se žáky. Využívejte toho, co se děje v současnosti a je to dobré. Využívejte výsledků vlastního hodnocení školy, pokud jste je měli zaměřené na vyučovací metody. Při nic neříkajících frázích se ptejte po praxi.
3. Odstranění duplicit a zbytečností	Klíčové kompetence spolu souvisí, a tak se Vám budou strategie zřejmě opakovat. Odstraňte duplicity a nepodstatnosti.	Efektivní je pouze takový počet informací nebo instrukcí, který je člověk schopen v sobě udržet.
4. Stanovení společně uplatňovaných strategií	Dohodněte se, které strategie jsou opravdu společné, tj. ke kterým se ve Vašem ŠVP zavázete. Strategie můžete členit dle uměleckých oborů.	Metody na úrovni učitele jsou všechny, které se „nevešly“ do výchovných a vzdělávacích strategií školy nebo uměleckého oboru.

Alternativa

RVP ZUV ponechte stranou a rovnou definujte společné výchovné a vzdělávací strategie (obecné didaktické postupy, které uplatňujete v současné době a které dobře fungují). Teprve potom výsledek práce zkonfrontujte s RVP ZUV (zda-li jsou strategiemi pokryty všechny klíčové kompetence) a vypořádejte se s „bílými místy“, která se objeví.

Důležitá upozornění

- Klíčové kompetence hovoří o schopnostech žáků, výchovné a vzdělávací strategie hovoří o způsobu práce učitelů.
- Výchovné a vzdělávací strategie se vztahují ke klíčovým kompetencím.
- Důležité je dobře porozumět klíčovým kompetencím a jejich významu.
- Vzdělávací strategie by měly být společným dílem, důležitá je dohoda.
- Vzdělávací strategie musí být konkrétní (zjistitelné a reálně aplikovatelné, musí dát odpověď na otázku „jak?“), obecné fráze typu „budeme žáky motivovat“ jsou neefektivní a stávají se klišé.

Možnosti zpracování

Výchovné a vzdělávací strategie pojaly pilotní školy jako bodový výčet. V některých případech byly uvedeny přímé vazby na klíčové kompetence (citace klíčových kompetencí z RVP ZUV), v jiných případech byly popsány jako souhrn několika vzdělávacích strategií bez uvedení této vazby.

Výchovné a vzdělávací strategie byly často formulovány v 1. os. č. mn. (např. „požadujeme po žácích, aby svůj názor vždy zdůvodnili“), případně ve 3. os. č. mn. (např. „učitelé požadují po žácích, aby svůj názor vždy zdůvodnili“).

Reálnou ukázkou zpracování naleznete na straně 44 tohoto Manuálu.

Odpovědi na často kladené dotazy

Mohou být výchovné a vzdělávací strategie formulovány i na nižší úrovni než na úrovni uměleckých oborů (např. na úrovni oddělení)?

Výchovné a vzdělávací strategie musí být zpracovány buď pro celou školu, nebo pro umělecký obor. Na nižších úrovních (např. oddělení) se již nedá mluvit o „společně uplatňovaných postupech“. Všechny strategie, které se „nevešly“ do těch společných, jsou didaktickou výbavou každého učitele, případně členů oddělení či předmětové komise.

Je nutné vytvořit strategii pro každou klíčovou kompetenci (i pro její část)?

Při tvorbě výchovných a vzdělávacích strategií je třeba zohlednit všechny klíčové kompetence v plné šíři. Strategie však může být popsána i tak, že zahrnuje obě „složky“ klíčové kompetence, dokonce lze zdůvodnit i „průřezové“ strategie, jelikož klíčové kompetence spolu souvisí.

4.5 Vzdělávací obsah uměleckých oborů

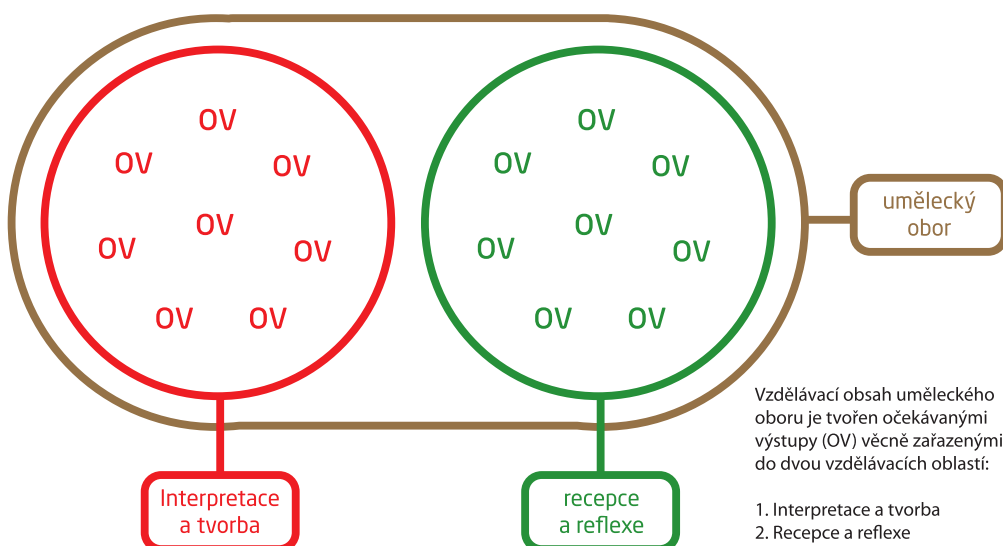
Kapitola Vzdělávací obsah uměleckých oborů zahrnuje konkrétní vzdělávací nabídku dané školy v jednotlivých studijních zaměřeních.

Východiskem pro tvorbu kapitoly ŠVP „Vzdělávací obsah uměleckých oborů“ je RVP ZUV, část D (kapitoly 6 Hudební obor, 7 Výtvarný obor, 8 Taneční obor, 9 Literárně-dramatický obor, 10 Multimediální tvorba).

Členění vzdělávacího obsahu vychází z faktu, že umění má dvě roviny – **produktivní** (tvorba, akce) a **receptivní** (vnímání, porozumění, přijetí). Vzdělávací obsah všech oborů je proto rozčleněn do **dvou vzdělávacích oblastí**.

	Vzdělávací oblast odpovídající produktivní rovině umění	Vzdělávací oblast odpovídající receptivní rovině umění
Hudební obor	Hudební interpretace a tvorba	Receptce a reflexe hudby
Výtvarný obor	Výtvarná tvorba	Receptce a reflexe výtvarného umění
Taneční obor	Taneční tvorba a interpretace	Receptce a reflexe tanečního umění
Literárně-dramatický obor	Interpretace a tvorba	Receptce a reflexe

Samotný vzdělávací obsah je tvořen nově – tzv. **očekávanými výstupy**, které jsou věcně zařazené pod výše uvedené vzdělávací oblasti. Očekávané výstupy představují požadované vědomosti a dovednosti absolventa ZUŠ v jednotlivých oborech, a to na konci I. a II. stupně základního studia (vzdělávací obsah přípravného studia a studia pro dospělé není v RVP ZUV určen, škola jej definuje na základě svých zkušeností a potřeb žáků). Očekávané výstupy tedy odpovídají na otázku, „co má žák umět“. Na rozdíl od nadoborových klíčových kompetencí jde u očekávaných výstupů o konkrétní základy vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech.

V případě **hudebního oboru** jsou očekávané výstupy vzdělávací oblasti *Hudební interpretace a tvorba* dále členěny podle tzv. **vzdělávacích zaměření** (klávesové nástroje, smyčcové nástroje, strunné nástroje atd.). Důvodem tohoto členění jsou podstatné rozdíly ve způsobu tvoření tónu u různých nástrojových skupin nebo zpěvu, což logicky zakládá požadavek na specifické varianty požadovaných dovedností – očekávaných výstupů. Jedním ze vzdělávacích zaměření hudebního oboru je *Elektronické zpracování hudby a zvuková tvorba*, jehož očekávané výstupy (pro vzdělávací oblast Hudební interpretace a tvorba) jsou navíc rozděleny do tří tematických modulů.

Očekávané výstupy jsou v RVP ZUV formulovány jako závazná minima, a to tak, aby s nimi školy dále samostatně pracovaly – úkolem školy je definovat **vlastní závazný vzdělávací obsah**, který se realizuje v tzv. **studijních zaměřeních**.

STUDIJNÍ ZAMĚŘENÍ vznikají v **ŠVP** na základě vzdělávacího obsahu definovaného v RVP ZUV pro jednotlivé obory, tedy na základě očekávaných výstupů obou vzdělávacích oblastí.

Studijní zaměření v **ŠVP** se skládají z **vyučovacích předmětů**, které si podle svých potřeb stanovuje škola. Tyto vyučovací předměty mají své **učební osnovy**, které jsou tvořeny školními výstupy specifickými právě pro tyto předměty a rozčleněnými do jednotlivých ročníků. Na úrovni **ŠVP** jde tedy o výstupy, které škola transformuje z RVP do učebních osnov svých předmětů. Učební osnovy mohou zahrnovat i učivo – to se však v takovém případě stává povinným pro všechny učitele realizující výuku v rámci daného studijního zaměření.

Na základě vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu (školní očekávané výstupy v jednotlivých ročnících), škola přidělí každému vyučovacímu předmětu časovou dotaci pro jeho realizaci, tj. škola stanoví pro každé studijní zaměření **učební plán**. Učebním plánem jsou určeny týdenní hodinové dotace v jednotlivých ročnících pro všechny předměty, ze kterých se skládá příslušné studijní zaměření. Součet týdenních časových dotací nesmí být menší než minimum stanovené rámcovým učebním plánem v RVP ZUV.

Novým fenoménem v základním uměleckém vzdělávání je **Multimediální tvorba**. V pojetí RVP ZUV se jedná o používání digitálních technologií jako legitimního nástroje (prostředku) umělecké tvorby. Multimediální tvorba může být v **ŠVP** řešena dvěma způsoby: **1.** v rámci **jednoho** uměleckého oboru – v tomto případě jsou pro tvorbu studijního zaměření podkladem všechny očekávané výstupy daného oboru v RVP ZUV, přičemž na úrovni **ŠVP** jsou specifikovány vzhledem k multimediálně zaměřenému studiu; **2.** jako **integrované** studijní zaměření – v tomto případě jsou podkladem očekávané výstupy toho uměleckého oboru, který je zvolen jako dominantní, a vybrané očekávané výstupy dalšího oboru (dalších oborů).

Postup při zpracování kapitoly ŠVP

Výsledkem zpracování této kapitoly je konkrétní vzdělávací nabídka školy, tj. kolekce studijních zaměření s osnovami jejich předmětů a s učebními plány.

Kroky	Instrukce	Poznámky
1. Definování studijního zaměření	Domluvte se, jaké studijní zaměření budete zpracovávat (hra na housle, tanec, multimediální výtvarná tvorba atd.). Stanovte název tohoto studijního zaměření.	Lze nadefinovat i více variant (např. klavír / jazzový klavír; housle / lidové housle; výtvarný obor / multimediální výtvarná tvorba). Název studijního zaměření se objeví na vysvědčení.
2. Analýza příslušných očekávaných výstupů v RVP ZUV	Vyhledejte v RVP očekávané výstupy, které přísluší k Vámi vytvářenému studijnímu zaměření. Zanalyzujte tyto státem definované požadavky a zkonfrontujte je s Vaší představou žáka.	Např. u Hry na klavír se jedná o očekávané výstupy Hudebního oboru pro vzdělávací zaměření Hra na klávesové nástroje; u Hry na jazzové housle se jedná o očekávané výstupy Hudebního oboru pro vzdělávací zaměření Hra na smyčcové nástroje; u Multimediální výtvarné tvorby se jedná o očekávané výstupy Výtvarného oboru.
3. Stanovení vyučovacích předmětů	Na základě Vaší představy a na základě analýzy očekávaných výstupů z RVP stanovte, v jakých vyučovacích předmětech se bude uskutečňovat vzdělávání v daném studijním zaměření.	Např. pro studijní zaměření „Jazzový klavír“ to může být 1. Hra na klavír, 2. Improvizace, 3. Jazzový soubor, 4. Hudební nauka, 5. Jazzová skladba. Např. pro studijní zaměření „Tanec“ to může být 1. Taneční průprava, 2. Taneční praxe; anebo také 1. Klasický tanec, 2. Lidový tanec atd.
4. Vytvoření učebních osnov vyučovacích předmětů	Rozpracujte očekávané výstupy (RVP) do jednotlivých ročníků (nebo delších časových úseků) stanovených předmětů. To znamená: Specifikujte si tyto „státní“ očekávané výstupy pro předměty studijního zaměření a vytvořte jejich ročníkové úrovně. Při tvorbě ročníkových výstupů si pomáhejte tím, co se děje ve třídě. Učitelé totiž primárně přemýšlí o tom, co učit a jak učit, ale již méně přemýšlí o tom, co dělá žák.	Je nezbytné „spotřebovat“ všechny očekávané výstupy z RVP ZUV, tedy z obou vzdělávacích oblastí. Není nutné všechny očekávané výstupy transformovat do všech ročníků (dosažení některých z nich je otázkou kratšího časového úseku, který může začít i později než v 1. ročníku). Školní očekávané výstupy coby osnovy vyučovacích předmětů odpovídají na otázku „co má žák na konci roku očitivně umět“.

5. Vytvoření učebního plánu studijního zaměření	Podle požadavků ve Vámi vytvořených osnovách (školní očekávané výstupy) odhadněte čas potřebný pro výuku jednotlivých předmětů v jednotlivých ročnících. Týdenní časovou dotaci zanechte do tabulky, případně doplňte poznámkami k učebnímu plánu v případě, že budete využívat nestandardní organizaci studia (např. výuka v delších intervalech než jeden týden atd.).	Učební plán studijního zaměření musí zahrnovat všechny předměty, ze kterých se dané studijní zaměření skládá. Jednotlivé předměty pochopitelně nemusí trvat po celou délku studia.
6. Konfrontace učebního plánu s realitou	Zkontrolujte, zdali Vámi navržené dotace pro jednotlivé předměty korespondují s ekonomickými možnostmi školy.	Co je napsáno v ŠVP, to je bezpodmínečně povinné.
7. Konfrontace učebního plánu s RVP ZUV	Zkontrolujte, zdali součet týdenních časových dotací není nižší než minimum stanovené v RVP ZUV.	Rámcový učební plán najdete v RVP ZUV, v kapitolách týkajících se jednotlivých uměleckých oborů.

Alternativa:

RVP ZUV ponechte stranou. Definujte si studijní zaměření, vyučovací předměty tohoto studijního zaměření a vytvořte osnovy těchto předmětů (školní ročníkové výstupy z pohledu žáka). Nakonec výsledek zkonfrontujte s RVP ZUV (zdali jsou pokryty všechny očekávané výstupy obou vzdělávacích oblastí) a vypořádejte se s „bílými místy“, která se objeví.

Důležitá upozornění

- Studijní zaměření se z hlediska školy stávají závaznou vzdělávací nabídkou, tj. škola musí být schopna definovaný obsah vzdělání realizovat.
- Studijní zaměření se skládá z vyučovacích předmětů, které si stanovuje škola.
- Učební osnovy vyučovacích předmětů vychází z očekávaných výstupů definovaných v RVP ZUV. Učební osnovy vznikají specifikací a rozpracováním těchto výstupů do jednotlivých ročníků stanovených vyučovacích předmětů.
- Pozor na ŠVP do posledního detailu! Učební osnovy jsou závazným podkladem pro plánování a realizaci výuky.
- Učební plán studijního zaměření vymezuje týdenní časové dotace vyučovacích předmětů v jednotlivých ročnících.
- Učební plán tvoříme na základě vzdělávacího obsahu vyučovacích předmětů.

Možnosti zpracování

Zpracování osnov pojaly jednotlivé pilotní školy dosti odlišně. Od výčtu školních výstupů formou odrážek v rámci textu věnovaného postupně jednotlivým ročníkům vyučovacím předmětu až po různě koncipované tabulky.

Jako velmi přehledná se ukázala tabulka, ve které byly uvedeny školní výstupy v jednotlivých ročnících vyučovacím předmětu v příslušném studijním zaměření:

Studijní zaměření: ... Vyučovací předmět: ...						
1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník
Žák...	Žák...	Žák...	Žák...	Žák...	Žák...	Žák...
Žák...	Žák...	Žák...	Žák...			
Žák...	Žák...	Žák...	Žák...	Žák...	Žák...	Žák...
		Žák...	Žák...	Žák...	Žák...	Žák...

Některé školy do ŠVP navíc uváděly i očekávané výstupy vzdělávacích zaměření z RVP ZUV – pro (svoji) kontrolu.

Reálnou ukázkou zpracování osnov naleznete na straně 46 tohoto Manuálu.

Pro grafické zpracování učebních plánů pilotní školy vesměs napodobily tabulky bývalých státních učebních plánů, které naplnily vlastním obsahem (vlastní dotace pro vlastní předměty studijního zaměření).

Reálnou ukázkou zpracování učebního plánu naleznete na straně 48 tohoto Manuálu.

Odpovědi na často kladené dotazy

Jsou někde stanoveny očekávané výstupy pro komorní, souborovou a orchestrální hru?

Samostatně nikoliv. Očekávané výstupy, které se týkají souhry, jsou již obsaženy ve vzdělávací oblasti Hudební interpretace a tvorba. Je na každé škole, do jakých předmětů tyto očekávané výstupy transformuje.

Jsou očekávané výstupy řazeny podle důležitosti, nebo podle nějakého jiného kritéria?

Ne. Pouze podle vzdělávacích oblastí a stupňů základního studia.

Proč nejsou v literárně-dramatickém oboru stanoveny samostatné očekávané výstupy pro loutkářskou tvorbu?

Literárně-dramatický obor je v současném pojetí chápán jako komplexní obor. Teprve na úrovni školy je možné vytvořit specifitější studijní zaměření, podmínkou je však splnění všech očekávaných výstupů z RVP ZUV.

Proč se v očekávaných výstupech výtvarného oboru nehovoří o přípravě na střední školy s uměleckým zaměřením? Je to důležitá součást studia.

Příprava na umělecké školy je jedním z cílů základního uměleckého vzdělávání (RVP ZUV, 3. kapitola). Tuto skutečnost již tedy není nutné zmiňovat v očekávaných výstupech, jelikož další kapitoly RVP ZUV jsou koncipovány s ohledem na cíle ZUV.

Musí vyučovací předměty ve studijních zaměřeních odpovídat vzdělávacím oblastem? Pokud ne, tak proč jsou v RVP ZUV vzdělávací oblasti, když z nich nemusí (nemají) vznikat předměty?

Vzdělávací oblasti jsou vytvořeny z důvodu roztřídění vzdělávacích obsahů do logických celků, které reflektují povahu všech druhů umění – tedy produktivní a receptivní stránku umění. RVP ZUV nepřikazuje, ale také ani nezakazuje vytvoření vyučovacích předmětů, které názvem odpovídají těmto oblastem. Rozhodnutí je vždy na konkrétní škole.

Lze vytvořit integrovaný vyučovací předmět z obou vzdělávacích oblastí? Pokud ano, platí to ve všech oborech?

Ano, lze. Podmínkou je zpracování všech předepsaných očekávaných výstupů a „nepodkročení“ minimální hodinové dotace, příp. součtu minimálních hodinových dotací.

Proč není Receptce a reflexe na druhém stupni Hudebního oboru – a v jiných oborech ano?

Důvodem je tradice a kontinuita Hudebního oboru v ZUV, kdy receptivní rovinu na I. stupni až doposud reprezentoval předmět Hudební nauka a na II. stupni nebylo nutné plošně realizovat předmět Nauka o hudbě. Tato skutečnost byla v RVP ZUV záměrně zohledněna s tím, že vzdělávací obsah oblasti Receptce a reflexe hudby na II. stupni základního studia si škola určuje ve svém ŠVP podle svých podmínek a zaměření.

Musí vyučovací předměty studijního zaměření „Elektronické zpracování hudby a zvuková tvorba“ odpovídat jednotlivým modulům definovaným v RVP ZUV?

Vyučovací předměty a jejich názvy nemusí (ale mohou) odpovídat jednotlivým modulům, avšak je nutné realizovat všechny předepsané očekávané výstupy.

Může být „Hra na žestové nástroje“ studijním zaměřením v ŠVP?

Nikoliv. Pouze snad v případě, kdy je takové studijní zaměření koncipováno jako povinná hra na více žestových nástrojů.

Lze vytvořit studijní zaměření „Folklorní soubor“, které bude integrací hudebního a tanečního oboru?

Folklorní soubor nemá povahu svébytného studijního zaměření. Jedná se spíše o mezioborový projekt, byť dlouhodobý. Folklorní soubor pak zřejmě bude jedním z předmětů určitého studijního zaměření (ať v tanečním, či hudebním oboru), případně společným předmětem pro žáky obou oborů.

Je Receptce a reflexe hudby nový název pro Hudební nauku?

Receptce a reflexe hudby je název vzdělávací oblasti, jejíž očekávané výstupy ve velké míře zahrnují vědomosti a dovednosti, které dnes často bývají obsahem výuky Hudební nauky. Receptce a reflexe má však komplexnější povahu – očekávané výstupy zahrnují celou problematiku vnímání hudby a zároveň je upřednostněna jejich praktická využitelnost. Vzdělávací oblast Receptce a reflexe hudby může být realizována jako samostatný vyučovací předmět (s názvem Hudební nauka nebo s jiným názvem), ale také integrována do jiného vyučovacího předmětu.

Může se některý vyučovací předmět jmenovat stejně jako celé studijní zaměření?

Ano.

Proč není v RVP stanovena žádná dotace pro další (nepovinný) hudební nástroj? Jak můžeme obligátní klavír vyřešit v ŠVP?

Další vyučovací předmět lze nadefinovat podle možností školy v rámci jakéhokoliv studijního zaměření.

Podmínkou multimediální tvorby je podle RVP ZUV využití digitálních technologií. Znamená to, že nemůžeme propojovat živou hudbu a tanec? Není též možné pracovat s analogovými technologiemi?

Pojetí multimediální tvorby v podmínkách ZUV je založeno na digitálních technologiích. Propojovat hudbu a tanec je možné v rámci školních projektů (dlouhodobých-koncepčních i krátkodobých). Pracovat s analogovými technologiemi lze, pokud je to potřebné k naplnění vzdělávacího obsahu, přičemž musí být dodržena podmínka využívání digitálních technologií.

Musí mít komorní hra v ŠVP své vlastní osnovy?

Ano, pokud se jedná o samostatný vyučovací předmět.

Jaké jsou možnosti kolektivní výuky pro klavíristy?

Komorní hra, čtyřruční hra, souborová hra, orchestrální hra, doprovod, sborový zpěv atd.

Co to znamená „rozpracovat“ očekávané výstupy?

Konkretizovat tak, abychom v každém ročníku (nebo určitém časovém období) věděli, co žák umí, předvede, zvládne...

Můžeme ve školních osnovách nadefinovat školní výstupy i pro delší období, než je jeden ročník? Pokud ano, tak za jakých podmínek?

Některé očekávané výstupy je možné s ohledem na jejich charakter rozpracovat do delšího časového období. Je ovšem nutné zajistit takové postupy a mechanismy, aby bylo možné žáky hodnotit na konci každého ročníku.

Musíme do ŠVP uvádět očekávané výstupy z RVP (pro kontrolu jejich využití), anebo stačí jenom ty školní výstupy?

Očekávané výstupy z RVP ZUV se do ŠVP uvádět nemusí.

Jak máme nastavit úroveň školních výstupů, abychom neztratili prostor pro individualitu jednotlivých žáků?

Nastavení je takové, že se jedná o standard, který je měřítkem pro hodnocení žáků. Na školních výstupech by se mělo shodnout celé oddělení či nástrojová skupina, přičemž je nutné nastavit výstupy tak, aby individuální přístup byl možný a zároveň výstupy zůstaly konkrétní (= zjevně sledovatelné).

Můžeme do ŠVP uvádět učivo? Můžeme uvést učební látku jako školní výstup?

Učivo uvádět lze, avšak nejedná se o školní výstup. Navíc se učivo uvedené v ŠVP stává pro žáky i pedagogy povinným. Učivo může být např. samostatným dokumentem mimo ŠVP.

Můžeme si vytvořit více „variant“ klavíru?

Ano. Nejen klavíru, ale i třeba Výtvarného oboru (klasicky koncipované studijní zaměření, multimediálně koncipované studijní zaměření).

Můžeme předměty, které jsou společné více studijním zaměřením, popsat pouze jednou a pak na ně u dalších studijních zaměření odkázat?

Ano.

Jak a kam máme popsat osnovy pro žáky studia pro dospělé, když v praxi je to tak, že výuku přizpůsobujeme každému takovému žákovi „na míru“?

Osnovy studia pro dospělé (dále SPD) mohou být na úrovni ŠVP, anebo je může učitel vypracovat pro každého žáka individuálně (v tomto případě svůj přístup škola definuje v ŠVP, např. v kapitole věnované charakteristice SPD).

Jak se máme v ŠVP vyrovnat s tím, že někteří žáci jdou do 1. ročníku bez absolvování přípravného studia a někteří mají naopak za sebou 2 roky PHV? Jak je to s žáky přijatými do II. stupně, kteří neabsolvovali I. stupeň? V RVP ZUV jsou pro ně pouze jedny výstupy.

Co se týká neabsolvovaného přípravného studia, je třeba individuálního přístupu – stejně jako dosud. Před II. stupněm lze využít přípravného studia, které je určeno právě žákům, kteří neprošli vzděláváním na I. stupni. Další možností pro takové žáky je vytvoření specifické varianty studijního zaměření.

Do kterého vzdělávacího zaměření spadají Elektronické klávesové nástroje? Do klávesových nástrojů? Do elektronického zpracování hudby? Dle uvážení školy?

Podle povahy využití EKN – spíše jako nástroj (vzdělávací zaměření Hra na klávesové nástroje), spíše jako přístroj (vzdělávací zaměření Elektronické zpracování hudby a zvuková tvorba), jako obojí (studijní zaměření vzniklé integrací vzdělávacích zaměření Hra na klávesové nástroje a EZHZT).

Do kterého vzdělávacího zaměření spadá basová kytara?

Hra na strunné nástroje.

Jestliže máme pro první stupeň dotaci sedmi let, můžeme si ji u dechových nástrojů rozdělit, jak chceme? Stávající praxe je: 3 roky přípravný dechový nástroj, 4 roky hlavní.

Pro každý dechový nástroj vytváříme na I. stupni základního studia 7letý učební plán. Zda-li bude nějakou část tvořit hra na „přípravný nástroj“, je na každé škole. Délka studia na „přípravný nástroj“ je též věcí každé školy, přičemž lze nastavit několik variant (1+6, 2+5, 3+4...), které se pak v praxi aktuálně použijí u jednotlivých žáků „na míru“.

Musí být v osnovách u jednotlivých nástrojů uvedena literatura, ze které se čerpá? Lze u každého studijního zaměření v tomto zvolit jiný přístup?

Literatura uvedena být nemusí. To však neznamená, že ji v ŠVP uvádět nelze. V případě uvedení studijní literatury v osnovách se však stává závaznou. Rozdílný přístup u jednotlivých studijních zaměření je možný, je ale třeba zvážit přehlednost takového dokumentu.

Musí být v ŠVP uvedeny prostředky k dosažení cílů, jako je tomu ve starých osnovách?

Ne. Jediné prostředky k dosažení cílů, které jsou v ŠVP obsaženy, jsou výchovné a vzdělávací strategie, a to na úrovni celé školy nebo uměleckých oborů. Tedy žádné prostředky k dosažení cílů u jednotlivých předmětů, jako je tomu ve starých osnovách.

Můžeme udělat tabulku učebního plánu společnou pro více studijních zaměření? Jak?

Lze, ale z tabulky musí být jasné, jaká studijní zaměření pokrývá a o jaké jde vyučovací předměty.

Co vlastně znamená to číslo v rámcovém učebním plánu?

Jedná se o **minimální týdenní** hodinovou dotaci, tj. pokud je pro 7 ročníků I. stupně určeno minimálně 21 hodin, znamená to, že v každém ročníku mohou být např. 3 hodiny týdně, avšak může to být rozloženo v průběhu I. stupně i jinak (dle potřeb školy). Minimální dotaci určenou rámcovým učebním plánem lze v ŠVP volně překračovat (dle možností školy), avšak nelze uvést do ŠVP dotaci nižší.

Lze pojmout učební plány v ŠVP též jako minimální (tj. v praxi konkrétního žáka navyšovat dle jeho schopností nebo podmínek školy)?

Ano, lze ošetřit např. poznámkou v učebním plánu.

Lze u elektrické kytary definovat studijní zaměření s částečným učebním plánem? Např. pro začátek studia v 11 letech?

Pro všechna studijní zaměření platí totéž: I. stupeň má 7 ročníků, II. stupeň 4 ročníky – tj. „částečný učební plán“ uplatnit nelze. Žáci starší sedmi let mohou být podle výsledku talentové zkoušky přijati do některého z vyšších ročníků, případně je lze později přeřadit do vyššího ročníku bez absolvování ročníku předchozího (viz vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání).

Musíme označit studijní zaměření jako studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin VŽDY, když se dostaneme na minimum pro rozšířené studium, které je uvedené v RVP?

Ne, jelikož podmínkou pro studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin není pouze příslušná hodinová dotace, ale také prokázané nadprůměrné studijní výsledky žáků.

Do jakého oboru máme zařadit žáky PHV, pokud chceme integrovanou mezioborovou přípravku?
Podle povahy a obsahu studia – tedy do oboru, který dominuje.

Musíme do ŠVP (do učebních plánů) natvrdo nadefinovat korepetici a počty žáků ve skupině? Korepetici ano, nikoliv však do tabulace učebních plánů (možno např. do poznámek k učebním plánům). Minimální počty žáků ve skupině nikoliv, jelikož jsou závazně definovány v RVP ZUV.

Proč nemá Sborový zpěv rámcový učební plán pro II. stupeň?

Pro II. stupeň základního studia je rámcový učební plán jednotný pro všechna vzdělávací zaměření Hudebního oboru.

Obsahuje časová dotace v rámcovém učebním plánu pro Sborový zpěv i hodiny Hudební nauky?

ANO, v pojetí RVP ZUV se však nejedná o předmět Hudební nauka, nýbrž o vzdělávací oblast Recepce a reflexe hudby, která může být realizována jako samostatný vyučovací předmět (s názvem Hudební nauka nebo s jiným názvem), ale také integrována do jiného vyučovacího předmětu.

Můžeme navýšit hodinovou dotaci u přípravného studia?

Ano, podle možností a podmínek školy.

Můžeme dát některým předmětům dotaci 0,5 hodiny týdně?

Ano, ovšem s tím, že v průběhu studia musí být naplněny alespoň minimální hodinové dotace.

4.6 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

Vzdělávání žáků mimořádně nadaných je deklarací podmínek, postupů a zkušeností školy s těmito žáky.

Východiskem pro tvorbu kapitoly ŠVP „Vzdělávání žáků mimořádně nadaných“ je stejnojmenná kapitola 11 v RVP ZUV.

V ŠVP se jedná o formulaci postupů, které škola bude uplatňovat ve vztahu k těmto žákům a k naplňování jejich vzdělávacích potřeb. Z textu musí být patrné, co je škola schopna těmto žákům nabídnout a zajistit (zkušenosti, specifické podmínky, metody, činnosti, didaktické materiály).

„Mimořádně nadaní“ jsou takoví žáci, u kterých bylo mimořádné nadání zjištěno školským poradenským zařízením (pedagogicko-psychologickou poradnou nebo speciálně pedagogickým centrem). Vzdělávání mimořádně nadaných žáků se může uskutečňovat podle tzv. individuálního vzdělávacího plánu. Individuální vzdělávací plán vychází z ŠVP a jeho obsah je vymezen v § 13 odst. 3 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů. Individuální vzdělávací plán musí mimo jiné obsahovat vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek, seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů aj. Individuální studijní plán je svébytný dokument – není součástí ŠVP, nýbrž součástí dokumentace žáka.

Základní umělecké školy zpravidla nepracují u nadprůměrných žáků s diagnózou školského poradenského zařízení. Přesto školy mohou ve svých ŠVP definovat (a v praxi pak využívat) různá podpůrná opatření nad rámec běžné individualizace ve vzdělávání – studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin, specifické metody, rychlejší postup apod.

Důležitá upozornění

- Uvádíme pouze to, co můžeme opravdu garantovat.
- Smyslem této kapitoly není výčet úspěchů žáků školy.

Možnosti zpracování

Pilotní školy v drtivé většině volily formu souvislého textu. Smysluplný a efektivní rozsah je podle zkušenosti pilotních škol rozsah do jedné strany.

Reálnou ukázkou zpracování naleznete na straně 49 tohoto Manuálu.

Odpovědi na často kladené dotazy

Je nutné pro žáky mimořádně nadané sepsat extra osnovy do ŠVP?

Ne, pouze je zapotřebí vytvořit individuální vzdělávací plán (viz školský zákon) pro takto diagnostikovaného žáka a v konečném hodnocení respektovat jeho potřeby. Pro nediodagnostikované žáky (realita v ZUŠ) škola deklaruje svůj nadstandardní přístup k nadprůměrně motivovaným a zdatným žákům.

Musí mít každý mimořádně nadaný žák svůj individuální vzdělávací plán?

Ano, pokud to ve svém písemném vyjádření navrhne školské poradenské zařízení.

Je podmínkou pro vzdělávání mimořádně nadaných žáků studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin?

Není, pouze v případě, kdy škola do svého ŠVP uvede, že pro individuální vzdělávací program pro mimořádně nadaného žáka vždy platí učební plán pro studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin. Platí to i naopak – pro studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin není podmínkou potvrzení z pedagogicko-psychologické poradny o mimořádném nadání žáka.

4.7 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je deklarací podmínek, postupů a zkušeností školy s těmito žáky.

Východiskem pro tvorbu této části ŠVP je kapitola RVP ZUV č. 12 – Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považovány osoby:

- se **zdravotním postižením** (tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, autismem, vadami řeči, souběžným postižením více vadami, vývojovými poruchami učení nebo chování),
- se **zdravotním znevýhodněním** (zdravotním oslabením, dlouhodobým onemocněním a lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování),
- se **sociálním znevýhodněním** (z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a žáci v postavení azylantů a účastníků řízení o udělení azylu).

I s těmito žáky se ve vzdělávání v ZUŠ setkáme, proto je důležité do příslušné kapitoly v ŠVP naformulovat takové postupy, které škola bude uplatňovat ve vztahu k těmto žákům a k naplňování jejich vzdělávacích potřeb. Z textu musí být patrné, co je škola schopna těmto žákům nabídnout a zajistit (zkušenosti, specifické podmínky, metody a činnosti, podpůrná opatření nad rámec běžné individualizace vzdělávání – např. zařazení předmětů speciálně pedagogické péče atd.). Tato problematika se v ŠVP popisuje i v případech, kdy školu takoví žáci nenavštěvují. Výčtem specifických podmínek a činností škola dává najevo svoji připravenost a otevřenost ke změnám.

Žáci „se speciálními vzdělávacími potřebami“ jsou takoví žáci, u kterých byly speciální vzdělávací potřeby zjištěny školským poradenským zařízením (pedagogicko-psychologickou poradnou nebo speciálně pedagogickým centrem). Pokud je to přiměřené rozsahu a závažnosti handicapu, jsou tito žáci zařazeni do režimu speciálního vzdělávání.

Jednou z forem speciálního vzdělávání je tzv. individuální integrace, která je realizována prostřednictvím tzv. individuálního vzdělávacího plánu. Individuální vzdělávací plán vychází z ŠVP a jeho obsah je vymezen v § 6 odst. 4 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů. Individuální vzdělávací plán musí mimo jiné obsahovat časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob hodnocení, úpravu konání závěrečných zkoušek, seznam kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek aj. Individuální studijní plán je svébytný dokument – není součástí ŠVP, nýbrž součástí dokumentace žáka.

Základní umělecké školy zpravidla nepracují u handicapovaných žáků s diagnózou školského poradenského zařízení. Přesto školy mohou ve svých ŠVP definovat různá podpůrná opatření nad rámec běžné individualizace ve vzdělávání, avšak pouze v rámci ŠVP (na rozdíl od individuálního vzdělávacího plánu, ve kterém může být upraven i obsah a časové rozvržení vzdělávání).

Důležitá upozornění

- Opisování legislativy, která se vztahuje k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, je neúčelné.
- Uvádíme pouze to, co můžeme opravdu garantovat.

Možnosti zpracování

Pilotní školy v drtivé většině volily formu souvislého textu. Smysluplný a efektivní rozsah je podle zkušenosti pilotních škol rozsah do jedné strany.

Reálnou ukázkou zpracování naleznete na straně 50 tohoto Manuálu.

Odpovědi na často kladené dotazy

Je nutné pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami sepsat extra osnovy do ŠVP?

Ne, pouze je zapotřebí vytvořit individuální vzdělávací plán (viz školský zákon) pro takto diagnostikovaného žáka a v konečném hodnocení respektovat jeho potřeby. Pro nediodiagnostikované žáky (realita v ZUŠ) škola deklaruje svoji připravenost na to, jak se vyrovná s případnými handicapami.

Musí mít každý žák se speciálními vzdělávacími potřebami svůj individuální vzdělávací plán?

Ano, pokud to ve svém písemném vyjádření navrhne školské poradenské zařízení.

4.8 Hodnocení žáků a vlastní hodnocení školy

V této kapitole škola popisuje, jak a na základě čeho jsou žáci hodnoceni a které oblasti jsou součástí vlastního hodnocení školy.

Zpracování kapitoly ŠVP „Hodnocení žáků a vlastní hodnocení školy“ je dáno strukturou školního vzdělávacího programu (RVP ZUV, kapitola 13.2).

V ŠVP mají být uvedeny zásady a způsob hodnocení žáků. Zásady vyjadřují to, čím se při hodnocení řídíme, tj. postoj školy k problematice hodnocení, jeho pojetí a obecná kritéria. Způsobem hodnocení jsou vymezeny metody využívané ve škole při hodnocení žáků (např. klasifikace, širší slovní hodnocení, sebehodnocení žáků, vzájemné hodnocení žáků, různé formy průběžného hodnocení).

Co se týká vlastního hodnocení školy, ve školním vzdělávacím programu musí být uvedeny oblasti vlastního hodnocení. Ty jsou sice obecně dány právním předpisem¹, avšak škola si je může dále specifikovat. Specifikace oblastí, které jsou trvalejšího charakteru (např. účinnost metod výuky jako užší vymezení oblasti „průběh vzdělávání“), jsou pak uvedeny v této kapitole školního vzdělávacího programu.

Postup při zpracování kapitoly ŠVP (níže) se týká pouze hodnocení žáků.

Postup při zpracování kapitoly ŠVP

Kroky	Instrukce	Poznámky
1. Přehled situací, ve kterých dochází k hodnocení žáků	Prodiskutujte, při jakých všech možných okolnostech dochází k hodnocení žáků.	Smyslem tohoto kroku je připomenutí, že hodnocení není záležitostí pouze známek na vysvědčení nebo v žákovské knížce.
2. Soupis metod (způsobů), kterými jsou žáci hodnoceni	Definujte, jaké způsoby hodnocení v těchto situacích používáte. Pokračujte v diskusi.	Může jít o klasifikaci, slovní hodnocení, sebehodnocení žáků, případně jiné metody.
3. Definování zásad pro hodnocení žáků	Prodiskutujte, čím se při hodnocení žáků řídíte (na jaké skutečnosti při hodnocení berete zřetel, co je pro vás určující, důležité a správné).	Smyslem tohoto kroku je získat přehled o postoji pedagogů k problematice hodnocení a také o skutečných kritériích (včetně nevědomě uplatňovaných) pro hodnocení žáků.
4. Stanovení společných zásad a způsobů hodnocení žáků	Dohodněte se, které zásady a způsoby hodnocení jsou opravdu společné, tj. ke kterým se ve Vašem ŠVP zavázete. Dbejte přitom na to, aby Vaše zásady byly kontinuální s cíli základního uměleckého vzdělávání.	Efektivní je pouze takový počet zásad, které si člověk dobře pamatuje.

¹ Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů

Důležitá upozornění

- Opisování legislativy, která se vztahuje k hodnocení žáků, je neúčelné.
- Důležité je opravdu se dohodnout – zásady a způsoby uvedené v ŠVP jsou pro školu závazné.

Možnosti zpracování

Pilotní školy pojaly kapitolu většinou jako souvislý text, který byl mnohdy doplněn bodovým výčtem kritérií pro hodnocení žáků (často převzato ze školního řádu). V této kapitole by neměly chybět informace jak o výročním, tak o průběžném hodnocení žáků. Není účelné, pokud je kapitola příliš rozsáhlá, neboť společné zásady a způsoby hodnocení žáků by měly být každodenní praxí všech pedagogů školy.

Co se týká vlastního hodnocení školy, většinou šlo o výčet oblastí daných příslušnou vyhláškou, v některých případech více konkretizovaných.

Reálnou ukázkou zpracování naleznete na straně 51 tohoto Manuálu.

Odpovědi na často kladené dotazy

Na jakou úroveň máme rozpracovat hodnocení žáků? Na úroveň školy, oboru, studijního zaměření?

Zásady a způsob hodnocení jsou společné. Tedy na úrovni školy.

Můžeme používat pro hodnocení žáků i jinou než čtyřstupňovou škálu?

Hodnocení nezahrnuje pouze klasifikaci, avšak při jejím použití je třeba respektovat vyhlášku č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání – tedy čtyřstupňovou škálu.

Musíme uvádět i použité nástroje a výsledky posledního vlastního hodnocení školy?

Ne.

5 UKÁZKY ZPRACOVÁNÍ

5.1 Identifikační údaje

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy, Zábřeh, Farní 9:

1. Identifikační údaje

- **Název ŠVP:** Školní vzdělávací program Základní umělecké školy, Zábřeh, Farní 9
- **Motivační název:** „Brána k umění“
- **Předkladatel:**
  - Název školy: Základní umělecká škola, Zábřeh, Farní 9
  - Adresa školy: Farní 9, 789 01 Zábřeh
  - IČO: 64 09 51 51
  - Jméno a příjmení ředitele: Mgr. Pavel Doubrava
  - Kontakty:
    - Tel: 583 412 022, 583 450 187, 603 475417
    - Fax.: 583 450 188
    - E-mail: zus@zus-zabreh.cz
    - Web: <http://zus.zabreh.cz>
- **Zřizovatel:**
  - Název: Olomoucký kraj
  - Adresa: Jeremenkova 40a, 779 00 Olomouc
  - Kontakty:
    - Tel.: 585 508 111
    - E-mail: posta@kr-olomoucky.cz
    - Web: <http://www.kr-olomoucky.cz>
- **Platnost dokumentu od:** 1. 9. 2011
- **Podpis ředitele školy a razítko:**

5.2 Charakteristika školy

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy, Praha 10, Bajkalská 11:

Ve škole se učí všechny čtyři obory (HO, LDO, TO, VO)
Škola má 2 odloučená pracoviště
Praha 10, Kolovraty , Za poštou 320
Vyučované obory: klavír, housle, kytara, flétna příčná, flétna zobcová
Praha 10, Moskevská 34 (kostel Čs. cirkve husitské)
Vyučované obory: varhany

Historie:

Základní umělecká škola, Praha 10, Bajkalská 11 zahájila vyučování **1. října 1960**. Škola měla jen hudební obor a vyučovalo se hře na housle, klavír, akordeon a trubku. Učitelský sbor byl sedmičlenný a zapsáno bylo 267 žáků.

V roce **1962** bylo otevřeno oddělení výtvarné a taneční, učitelský sbor byl již desetičlenný a školu navštěvovalo 325 žáků.

Teprve v roce **1964** bylo založeno oddělení literárně dramatické a škola měla všechny obory. V tomto roce vyučovalo ve škole 16 učitelů a počet žáků vzrostl na 544.

V roce **1965** škola nebyvale vzrostla, kdy 23 učitelů vyučovalo 710 žáků. V následujících letech se škola dále rozrůstala. Po dvaceti letech stoupl počet žáků na 800.

Po r. **1989** nastal nový rozvoj školy. Byly uskutečněny zahraniční zájezdy do SRN, Holandska, Dánska a Francie. Počet žáků se pohyboval kolem 1000.

Charakteristika, vybavení školy:

Škola se nachází v klidném prostředí v zeleni zahrady, má výborné dopravní spojení, poblíž nákupního centra, 2 stanice tramvají od metra. Sídli ve třech pavilonech, které byly postaveny v padesátých letech. Za dobu své existence byly pavilony sice opravovány, ale nyní díky investicím zřizovatele probíhala od července 2003 dostavba a rekonstrukce dvou pavilonů. V roce 2005 byly dokončeny komunikace. V průběhu července a srpna 2007 byly ve dvou pavilonech uskutečněny akustické úpravy (utlumení průzvuku mezi třídami a utlumení echa). Nově byl akusticky upraven klimatizovaný koncertní sál s video nahrávacím systémem. Tím byla celá několikaletá investice dvou pavilonů v zahradě školy ukončena. Škola získala dostatečný počet kvalitních učeben včetně speciálně utlumené klimatizované kabiny pro bicí nástroje. Do nově zrekonstruovaných tříd byl nakoupen nový nábytek, do všech tříd byly zavedeny telefonní a internetové linky. Všechny pavilony byly osazeny elektronickým zabezpečovacím zařízením.

Škola je velmi dobře vybavená nástroji a technickými pomůckami.

Škola má také jedno z nejnižších „školních“ v Praze.

Škola vlastní sbírku hudebních nástrojů, které na určitou dobu půjčuje žákům, než si pořídí vlastní nástroje. Tyto nástroje stárou a jsou průběžně obnovovány.

Pedagogové:

Pedagogický sbor je plně kvalifikovaný. Průměrný věk pedagogických pracovníků se pohybuje v rozmezí 40-45 let.

Akce, spolupráce:

Pro městskou část Praha 10 uskutečňujeme hudební vystoupení na vernisážích a jiných veřejných akcích, spolupracujeme se sociálním odborem městské části Praha 10, pro který pořádáme koncerty pro domovy důchodců, speciální školy apod.

Využíváme spolupráce Prahy 10 s dánským městem Ballerup a spolupracujeme se sdružením švédských hudebních škol CÖLHS z Göteborgu.

5.3 Zaměření školy a její vize

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy Klecany, okres Praha-východ:

Naši žáci „ZUŠáci“ projdou:

- **školu sebevědomí** (žáci se budou pravidelně prezentovat na veřejnosti, a tím se budou stávat sebevědomými a hrdými na to, co dokázali)
- **školu úspěchu** (každému žákovi bude dána šance podle jeho individuálních dispozic, aby zažil úspěch)
- **školu dodržování daných pravidel** (žáci budou plnit domácí přípravu a dodržovat zásady slušného chování ve škole i mimo ni)
- **školu odpovědnosti** (každý žák ponese zodpovědnost za celou skupinu ve skupinových hrách i ve výukách)
- **školu objevování** (žáci budou objevovat rozličné druhy umění a sami si budou utvářet umělecký názor a vkus)
- **školu komunikace** (žákům budou vzorem vzájemné vztahy mezi učiteli i přátelské vztahy učitelů s rodiči, učitelé se budou ke svým žákům chovat s respektem a úctou)
- **školu vzájemné úcty a tolerance** (žáci budou pomáhat svým kamarádům, nebudou se posmívat těm, kterým něco nejde, a budou tolerantní k odlišnostem druhých)
- **školu estetická** (učitelé i žáci budou na koncertech slavnostně oblečení, žáci budou vědět, jak se mají na koncertech chovat, nebudou ničit výzdobu školy)
- **školu radosti a zábavy** (žáci prožijí Den otevřených dveří v ZUŠce plný soutěží, dobrého občerstvení a přátelského setkání s „dospěláky“ a tzv. „Den naruby“, kdy si žáci a učitelé vymění své role)

5.4 Výchovné a vzdělávací strategie

Následující ukázky výchovných a vzdělávacích strategií pilotních škol se vesměs týkají celé školy. Výchovné a vzdělávací strategie lze definovat i samostatně pro jednotlivé obory – v takovém případě je vhodné formulovat je konkrétněji.

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy Eduarda Marhuly, Ostrava – Mariánské Hory, Hudební 6:

Klíčová kompetence	Výchovné vzdělávací strategie
Kompetence k umělecké komunikaci	
Žák disponuje vědomostmi a dovednostmi, které mu umožňují samostatně volit a užívat prostředky pro umělecké vyjádření.	Prizpůsobujeme nároky každému žákovi podle jeho individuálních schopností. Sestavujeme a upravujeme studijní plán každého žáka v návaznosti na jeho aktuální vývoj a technické možnosti. Vedeme žáka k utváření vlastního názoru a respektujeme jej, zachováváme možnost volby. Při výběru skladeb diskutujeme s žákem o jeho názoru na skladbu, zafazujeme poslech formou ukázky učitelem nebo nahrávkou. Poskytujeme možnost široké mezioborové spolupráce. Při sestavování a korekturách studijních plánů nabízíme žákovi možnost účasti na mezioborových aktivitách.
Žák proniká do struktury a obsahu uměleckého díla a je schopen rozeznat jeho kvalitu	Nabízíme žákům možnost individuální interpretace i kolektivní spolupráce. Při studiu nové skladby žáka seznamujeme s obdobím jejího vzniku a stylu interpretace formou ukázky nebo nahrávky s využitím didaktické techniky. Prostřednictvím pracovních přehrávek, interních konzultací, seminářů, různých představení, koncertů a společných návštěv kulturních akcí je vedeme k chápání uměleckých děl. Vždy po veřejném vystoupení žáka s ním diskutujeme o jeho interpretaci a názorech na poslouchané skladby.

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy Evy Randové, Ústí nad Labem, W. Churchilla 4:

Kompetence osobnostně sociální	
<i>Žák disponuje pracovními návyky, které jsou utvářeny soustavnou uměleckou činností a které formují jeho morálně volní vlastnosti a hodnotovou orientaci</i>	
VO, DO, TO, HO	Specifika HO
<ul style="list-style-type: none"> - učitel jde žákovi příkladem svým osobním zájmem o daný obor - učitel seznámí žáka se systémem práce, normami chování, pravidly používání nástrojů – pomůcek a důsledně dbá na jejich dodržování - učitel doporučuje vhodný oděv pro konkrétní situaci, uměleckou činnost - učitel zafazuje do výuky skupinovou práci - učitel vede žáka k dokončování započaté práce (např. posílením motivace, průběžným rozbořem tvůrčí práce a vlastní důsledností) - učitel diskutuje se žákem nad vhodností výběru konkrétních pracovních postupů - učitel pochvalou pozitivně motivuje a podporuje sebevědomí žáka 	<ul style="list-style-type: none"> - učitel důsledně vede žáka k soustavné a cílené práci na hodinách i v rámci domácí přípravy - učitel spolupracuje s rodiči a jejich prostřednictvím tak ovlivňuje kvalitu žákovy domácí přípravy - učitel nabídkou informací a vlastním příkladem motivuje žáka k návštěvě kulturních akcí, koncertů - učitel výběrem adekvátního („atraktivního“) repertoáru a podněcováním žákových ambicí jej motivuje k aktivní účasti na koncertech, veřejných vystoupeních - učitel pomocí dialogu vede žáka k uvědomění si odpovědnosti za odvedenou práci

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy, Praha 10, Bajkalská 11:

Žák se účelně zapojuje do společných uměleckých aktivit a uvědomuje si svoji zodpovědnost za společné dílo.	
Kompetence	Strategie
Žák:	Učitel:
má možnost vybrat si formy společných aktivit podle zájmu, osobních preferencí a dispozic	nabízí a informuje žáka o možnostech veřejné prezentace, umožňuje mu podílet se na společných aktivitách
při práci v kolektivu se učí přizpůsobit úzce individuální projev společným záměrům a pomáhá dospět ke stanoveným cílům, ctí a uplatňuje dohodnuté zásady společné práce	vysvětluje důležitost spolupráce a důsledně zohledňuje možnosti žáka při veřejných prezentacích
chová se tolerantně a spoluvytváří přátelskou a tvůrčí atmosféru ve skupině	navozuje atmosféru spolupráce a tvořivosti, svým osobním příkladem vede žáky k respektu k odlišnostem druhých.

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy, Chotěboř, náměstí TGM 322:

Kompetence kulturní

- uměleckou a kulturní reprezentací školy žákům poskytujeme možnost aktivně se zapojovat do dění ve městě, regionu
- vedeme žáky k vytváření vlastních školních tradic
- návštěvami společenských kulturních akcí pěstujeme u žáků úctu ke kulturnímu dědictví českého národa, k národním tradicím (toto platí i pro kulturní dědictví kteréhokoliv jiného národa)
- v rámci výuky pořádáme zájezdy a exkurze na koncerty, divadelní a baletní představení, na výstavy v galeriích, na místa zajímavá z hlediska kultury a historie
- využíváme nabídek regionálních profesionálních i amatérských kulturních akcí
- po návštěvě kulturní akce s žáky diskutujeme o shlédnuté akci, učíme v tomto směru žáky demokratickému vyjádření svého názoru a jeho obhajobě
- **Učitel: jde příkladem, sám se účastní kulturních akcí, má výborný přehled o kulturním dění v regionu, státu i ve světě**

5.5 Vzdělávací obsah uměleckých oborů

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy Eduarda Marhuly, Ostrava – Mariánské Hory, Hudební 6:

HUDEBNÍ OBOR - PŘÍPRAVNÉ STUDIUM	
Modul 1.A	
Přípravná hudební výchova – kolektivní forma výuky se zaměřením na nástrojovou hru	
Očekávaný výstup ŠVP	
Rozvíjení sluchové představitosti <ul style="list-style-type: none"> o Žák vnímá kvalitu tónu (vysoký-nízký, dlouhý-krátký, atd.) o Žák umí rozlišit vzestupnou a sestupnou melodii (přiblížení na podkladu pohádky, vizualizace, např. schody do sklepa, schody do nebe apod.) o Žák dokáže rozlišit tónorod (dur-moll) o Žák určuje dle svých momentálních individuálních sluchových schopností počet hraných tónů 	
Rozvíjení rytmické představitosti <ul style="list-style-type: none"> o Žák dokáže zopakovat (vytleskat) drobný rytmický útvar v různém tempu a síle o Žák reaguje na tempové změny pohybem o Žák umí rytmizovat říkadla (doprovodná hra na tělo, tleskání) a dle svých individuálních schopností pracuje s říkadlem (vyjádření charakteru, tempa, atd.) o Žák rozlišuje těžké a lehké doby o Žák umí používat nástroje orffovského instrumentáře a intuitivně doprovázet 	
Schopnost dynamického citění <ul style="list-style-type: none"> o Žák umí odlišit forte-piano, crescendo-decrescendo o Žák dokáže dle svých individuálních schopností vyjádřit sílu zvuku pohybem 	
Hudebně-pohybová složka <ul style="list-style-type: none"> o Žák zvládne správné držení těla – pěvecký postoj o Žák je veden k tomu, aby vědomě a aktivně ovládal svůj svalový aparát, který následně využívá k provozování své hudební (instrumentální, pěvecké) činnosti 	
Pěvecká reprodukce a rozvíjení intonačních schopností <ul style="list-style-type: none"> o Žák je veden ke správné artikulaci a dikci o Žák si osvojuje správnou intonaci na podkladu známých lidových písní o Žák rozezná základní formální uspořádání drobných hudebních celků (předehra, mezihra, dohra) o Žák dokáže zazpívat drobný hudební motiv předzpívány či zahráný na hudeb. nástroj o Žák dle svých možností interpretuje sám či v kolektivu jednoduché lidové a umělé písně 	
Schopnost grafického notového záznamu <ul style="list-style-type: none"> o Žák dokáže graficky zaznamenat houslový klíč, notu a pomlku (celá) o Žák je seznamován s notami (c1 – c2) 	

Následuje ukázka školních výstupů pro studijní zaměření Hra na housle, předmět Hra na housle (pouze některé výstupy – pro ilustraci):

Studijní zaměření :Hra na housle (1.stupeň studia)						
1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník
Zák:						
Předmět: Hra na housle						
- zvládá základní návyky v držení smyčce a houslí a tvoření tónu - zvládá základní smyk détaché a základní dělení smyku	- umí používat základní smyky: détaché, legato a jejich kombinace s přechodem z jedné struny na druhou	- zvládá smyky: détaché, legato, martellé a jejich kombinace - při tvoření tónu využívá teoretických znalostí: smykací místo, dynamika, rychlost a plynulost tahu aj.	- je již schopen tvořit poměrně kvalitní tón s využitím dynamického odstínění, používá smyky: détaché, staccato, martellé, legato a jejich kombinace - zvládá složitější dělení smyku	- zvládá základní smyčcovou techniku a je schopen ji rozšiřovat o nové technické a dynamické prvky: skákové smyky, řadové staccato, sforzato aj.	- disponuje poměrně kvalitním tónem a širší smyčcovou technikou - zvládá složitější smyky a jejich varianty: détaché, legato, martellé, řadové staccato, spiccato a jejich kombinace	- zvládá základní smyky, jejich kombinace a smyky vyšší obtížnosti - umí využít všechny části smyčce ve všech dynamických odstínech
- zvládá základní prstoklad – dur nebo moll v základní poloze v rozsahu čisté kvinty na dvou strunách	- zvládá prstoklad dur a moll a jejich kombinace alespoň na dvou strunách	- zvládá alespoň dva prstoklady a jejich kombinace s použitím na všech strunách - umí zahrát i jednoduché dvojhmaty: tercie, sexty	- odpoutává se od základní polohy a využívá i 2. a 3. polohu, v těchto polohách se dokáže orientovat - umí používat jednoduché dvojhmaty v základní poloze	- zvládá hru v 1.-3. poloze a umí tyto polohy spojovat pomocí výměn. - zvládá jednoduchou dvojhmatovou techniku	- má větší intonační jistotu při hře v polohách a ve výměnách - dle svých psychomotorických schopností využívá vibráto	- dobře se orientuje 1. – 5. poloze a v plynulých výměnách - využívá jednoduché dvojhmatové techniky a vibráto

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy v Polici nad Metují, okres Náchod:

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník
Žák:						
Předmět: Výtvarné vyjadřování						
je zodpovědný ke své práci - pokud něco neví nebo neumí, zeptá se učitele nebo spolužáků, nestydí se za to	o své znalosti se podělí s ostatními, nad nikoho se nepovyšuje, využívá přednosti věkové smíšené skupiny - respektuje názory druhých, pokud nesohlasí nebo nerozumí, tak se snaží diskutovat, ale nehádá se, v rámci týmové spolupráce je schopen přimout vedoucí úlohu, nebo se naopak podílet druhému, nerozlišuje podle věku, ale podle kvality	obhájí své názory, hovoří o svých pocitech, je schopen prosadit se i ustoupit, je plnohodnotným členem kolektivu, do kterého přináší svou osobitost při respektování osobitosti druhých, je schopen převzít vedoucí úlohu v pracovní skupině, aktivně spoluplytváří příznivé klima				
zpracovává především fantazijní náměry nebo témata z reálného světa s vysokým podílem fantazijního řešení	usiluje o zobrazení reality při zachování spontánnosti a fantazie, řeší výtvarné řady a projekty, buď individuálně, nebo jako člen tvůrčího kolektivu, základní aktivity je schopen odborně pojmenovat	v mezích osobních možností reflektuje vztah fantazie – realita – virtualita, řeší náročnější úlohy zahrnující koncepční přípravu, sběr materiálu, realizaci a diskuzi, používá základní pojmový aparát z oblasti výtvarného umění, fotografie, filmu a multimédií				
experimentuje s výrazovými prostředky počítačových programů a realizuje jednoduché obrázky	porovnává výtvarné prostředky digitální plošné tvorby – malování, úpravy obrazu, fotografie, akční tvorby – animace a video, i prostorové tvorby – 3D modelování, popisuje způsoby převedení podnětů a inspiraci do vizuální sítě prostřednictvím těchto prvků	integraci jednotlivých prvků digitálních výrazových prostředků do multimediální nebo audiovizuální formy vytváří nové prostředky výtvarného jazyka, zkoumá tyto výrazové prostředky a samostatně je volí a používá podle svých záměrů nebo zadání				
má základní povědomí o výtvarné práci prostřednictvím počítačových prostředků	užívá základní aplikace a technologie počítačové grafiky, digitální fotografie a videa, včetně péče o svéřené prostředky, pod vedením a dozorem zkouší ateliérovou foto a video tvorbu	zvládá užití multimediálních a audiovizuálních prostředků k realizaci výtvarného záměru v automatických a poloautomatických režimech, používá manuální režimy, samostatně nebo ve skupině využívá světelný park a ateliérové vybavení				
popíše rozdíly mezi klasikou a počítačovou kresbou a malbou, vysvětlí přednosti i nevýhody obojího	chápe základy kompozice, barevných prostorů a prostřednictvím výrazových prostředků počítačové grafiky, multimédií a audiovize využívá tyto prostředky k výtvarné tvorbě	podílí se na dramaturgii, produkci, realizaci i post-produkci jednoduchého audiovizuálního a multimediálního projektu, v případě mimořádného nadání zvládá celý proces nebo jeho významné součásti samostatně nebo jako vedoucí tvůrčí skupiny				
Předmět: Výtvarná kultura						
všimá si výtvarných prvků ve svém okolí, snaží se je pojmenovat a inspirovat se jimi uvědomuje si charakteristické rysy folklóru	rozeznává, pojmenovává a zařazuje typické projevy hlavních epoch uměleckého vývoje poznává umělecké a kulturní projevy cizích národů	rozšiřuje okruh svých zájmů mimo základní oblasti výtvarného umění, např. o grafický design, typografii, hudbu, jevištní projev apod. hodnotí inspirace výtvarného umění i uměleckých projevch regionů celého světa a chápe potřebu uměleckého vyjadřování jako jednu ze základních lidských potřeb napříč kulturami				
sděluje, co se mu líbí a co ne	v rámci hodnocení vlastních i cizích prací formuluje své názory, při argumentaci reaguje věcně, bez posměchu a urážek, své práce archivuje a připravuje k prezentaci	své názory, připomínky i hodnocení formuluje na odborné úrovni odpovídající věku a schopnostem, vytváří si vlastní portfolio včetně fyzické i virtuální prezentace				

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy, Plzeň, Terezie Brzkové 33:

studijní zaměření Hra na klavír předmět Hra na klavír	
1. ročník:	
Žák	
<ul style="list-style-type: none"> - využívá základní pianistické návyky – sezení s oporou, využití váhy paží, přenašání váhy trupu, uvolněné pohyby - užívá úhzu portamento, legato i staccato v jednoduché sazbě, dbá na zmllost - orientuje se v pětiprstové poloze i v jejím rozšíření - pozorně realizuje rytmickou složku studovaných skladeb (obtížnost přiměřená věku) - disponuje základní dovedností ve lité stupnic, užívá hladký podklad palce a překlad 2., 3. a 4. prstu - realizuje jednoduchou akordickou sazbu - s pomocí učitele rozpoznává charakter studované skladby a volí přiměřené výrazové prostředky – tempo, dynamiku, artikulaci (ve smyslu užitého druhu úhzu) - s pomocí učitele analyzuje elementárními prostředky stavbu skladby, vnímá logiku hudební řeči (předvětí – závětí, kontrasty v dynamice, rytmu, harmonii) - elementární analytické poznatky využívá při pamětním výcviku - disponuje základní představou o rozdílnostech hudební řeči v různých slohových obdobích (zejm. klasicismus a instruktivní literatura 20. stol.) - je schopen spolupráce při interpretaci jednoduchých čtyřručních skladeb s učitelem nebo se zkušenějším spolužákem - užívá sluchovou sebekontrolu jak při interpretaci literatury, tak v elementární improvizaci (hra snadných lidových písní podle sluchu, doplnění závětí, reakce na učitelovu „hru s chybou“) - dle návodu učitele realizuje při výuce snadnou sazbu ve skladbách „z listu“ 	

UČEBNÍ PLÁNY

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy, Hradec Králové, Na Střezině 1042:

PŘÍPRAVNÉ STUDIUM HUDEBNÍHO OBORU – individuální a skupinová výuka					Učební plán č. H-0-02		
Přípravné studium		Název vyučovacího předmětu	Počet hodin v ročníku		Minimum hodin za 2 roky		
			1. roč.	2. roč.			
Hudební interpretace a tvorba, recepcce a reflexe hudby	Individuální a skupinová výuka	Příprava ke hře na nástroj nebo přípravná výuka zpěvu	1	1	2		
	Kolektivní výuka	Přípravná hudební výchova	1	1	2		
Celkový minimální počet vyučovacích hodin v ročníku			2	2	4		

Studijní zaměření pro I. stupeň základního studia: KLAVÍR, VARHANY					Učební plán č. H-1-01					
Základní studium - I. stupeň		Název vyučovacího předmětu	Počet hodin v ročníku							Minimum hodin za 7 let
			1. r.	2. r.	3. r.	4. r.	5. r.	6. r.	7. r.	
Hudební interpretace a tvorba	Individuální a skupinová výuka	Klavír, varhany, hudební nauka (1. ročník), příprava k souhře, čtyřruční hra, hra z listu	1,5	1	1	1	1	1	1	7,5
	Skupinová a kolektivní výuka	Komorní hra, seminář klavírní praxe, kolektivní hudební praxe, čtyřruční hra, orchestrální hra					0,5 - 1	1	1	2,5
Recepcce a reflexe hudby	Skupinová a kolektivní výuka	Hudební nauka (od 2. roč.)		1	1	1	(1)			3
		Nástrojový seminář Příprava na umělecké školy					1,5	1,5	(1,5)	3
Celkový minimální počet vyučovacích hodin v ročníku			1,5	2	2	2	3	3,5	2	16

V této ukázce jsou kromě vyučovacích předmětů zmíněny i vzdělávací oblasti, ze kterých vznikly. Povinné je uvést vyučovací předměty.

5.6 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy, Rýmařov, Čapkova 6:

Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

Žáci mimořádně nadaní jsou vyučováni podle individuálního vzdělávacího plánu, který je přizpůsoben potřebám, schopnostem, dovednostem a znalostem žáka, zanesen v třídní knize, navržen učitelem a schválen ředitelem.

Žáci jsou do této kategorie zařazováni ředitelem na doporučení učitele, na základě odborného posudku pedagogicko-psychologické poradny a na základě mimořádných studijních výsledků, jakými jsou – úspěchy na soutěžích, účast na výjimečných koncertech, vystoupeních, výstavách, mimořádně aktivní účast na mezinárodních projektech a podobně.

Minimální hodinová dotace výuky podle individuálního vzdělávacího plánu vychází z učebních plánů pro studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin.

Do studia s rozšířeným počtem vyučovacích hodin mohou být zařazeni i žáci bez odborného posudku pedagogicko-psychologické poradny, a to na základě mimořádných studijních výsledků.

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy, Zábřeh, Farní 9:

Zařazení nadaných žáků do základního uměleckého vzdělávání vyžaduje od učitelů náročnější přípravu na vyučování. Pro tyto žáky je zapotřebí zvýšené motivace k rozšiřování základního učiva do hloubky. Připravujeme jim proto individuální vzdělávací plán, který reflektuje typ a míru nadání, nabízíme také rozšířené studium s větší hodinovou dotací.

V rámci vyučování projevují tito žáci kvalitní koncentraci, dobrou paměť a svými schopnostmi přesahují stanovené požadavky. Umožňujeme jim v maximální míře pracovat individuálně ve výuce hlavního oboru, podporujeme jejich osobitý umělecký růst, zadáváme jim náročnější úkoly, kdy klademe důraz na samostatnost, práci s odbornou literaturou, nahrávkami a jinými záznamy uměleckých děl. Usměrnujeme žáky v osobnostní výchově, vedeme je k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům, k toleranci, ochotě pomáhat slabším.

5.7 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy, Rýmařov, Čapkova 6:

Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami jsou vyučováni podle individuálního vzdělávacího plánu, který je přizpůsoben potřebám žáka, zanesen v třídní knize, navržen učitelem a schválen ředitelem.

Žáci jsou do této kategorie zařazováni ředitelem na doporučení rodičů a učitele a na základě odborného posudku pedagogicko-psychologické poradny, případně speciálně pedagogického centra.

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy, Zábřeh, Farní 9:

V souladu s platným zákonem a vyhláškou jsou do výuky na naší škole zařazováni také žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, pokud prokáží potřebné schopnosti nutné ke studiu některého z vyučovaných oborů.

Tyto žáky vyučujeme speciálními pedagogickými postupy a alternativními metodami, současně zohledňujeme zdravotní hlediska a respektujeme individualitu a potřeby žáka. Umožňujeme využívat všech podpůrných opatření při vzdělávání těchto žáků a úzce spolupracujeme s rodiči nebo zákonnými zástupci žáka, s PPP a SPC. Uplatňujeme princip diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností, při stanovování obsahu, forem i metod výuky, důraz je kladen na přiměřený a rovnoměrný rozvoj klíčových kompetencí.

Žáci jsou vyučováni v souladu se školním vzdělávacím programem, učební osnovy jsou přizpůsobeny individuálním potřebám žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, případně je vypracován individuální vzdělávací plán. Zohledňujeme druh, stupeň a míru postižení nebo znevýhodnění při hodnocení výsledků vzdělávání.

Vzhledem ke stavu budov, ve kterých v současné době sídlíme, nemáme bohužel možnost vzdělávat imobilní žáky, budovy nejsou vybaveny bezbariérovým přístupem.

5.8 Hodnocení žáků a vlastní hodnocení školy

Ukázka z ŠVP Základní umělecké školy Eduarda Marhuly, Ostrava – Mariánské Hory, Hudební 6:

1. Zásady hodnocení a klasifikace

Základním principem hodnocení a klasifikace je pozitivní hodnocení. Při něm učitel hodnotí skutečné znalosti a dovednosti žáka a nehledá mezery v jeho vědomostech.

Cílem vzdělávání na ZUŠ není klasifikace, ale získání uměleckého vzdělání a rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, získávání informací a učení se v průběhu celého života.

Při hodnocení a při průběžné i celkové klasifikaci učitel uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi podle jeho fyzických a psychických schopností.

Při celkové klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštěm žáka i k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici. V případě zadávání nové látky k samostatnému nastudování je nutné předem sdělit, jakým způsobem má být nastudována, jakou formou a v jakém rozsahu bude ověřována – přitom tento způsob může být použit pouze jako doplňková forma výuky.

Pro potřeby klasifikace se předměty dělí na předměty teoretického zaměření a uměleckého zaměření.

2. Průběžné hodnocení žáka

Podklady pro hodnocení a klasifikaci vzdělávacích výsledků získává učitel zejména těmito metodami, formami a prostředky:

- a) soustavným sledováním výkonů žáka a jeho připravenost na výuku
- b) různými druhy zkoušek (písemné, ústní, grafické, postupové, závěrečné)
- c) analýzou výsledků činnosti žáka
- d) konzultacemi s ostatními učiteli
- e) rozhovory se žákem a zákonnými zástupci žáka.

Žák musí být z teoretických předmětů na kolektivní výuce vyzkoušen alespoň dvakrát za každé klasifikační období.

V individuální výuce musí být žák klasifikován dvakrát v měsíci.

Učitel oznamuje žákovi výsledek každé klasifikace a poukazuje na klady a nedostatky hodnocených jevů. Při ústním zkoušení oznámí učitel žákovi výsledek hodnocení okamžitě. Výsledky hodnocení písemných zkoušek oznámí žákovi nejpozději do 14 dnů.

O termínu písemné zkoušky, která trvá déle než 15 minut, informuje učitel žáky nejméně týden předem.

Učitel je povinen vést soustavnou evidenci o každé klasifikaci žáků průkazným způsobem tak, aby mohl doložit správnost celkové klasifikace žáků i způsob získávání jednotlivých známek.

Učitel je povinen archivovat písemné práce žáků a další podklady pro klasifikaci po celou dobu školního roku (od 1. září do 31. srpna).

- **Obecné zásady hodnocení**
  - Hodnocení žáků ZUŠ Chotěboř upravuje § 3 Vyhlášky č. 71/2005 Sb. o základním uměleckém vzdělávání
  - **Cílem a základem každého hodnocení je poskytnout žákovi zpětnou vazbu,** tj. co se naučil, zvládnul, v čem se zlepšil, v čem chybuje a **jak postupovat dále.**
  - **Hodnocení by mělo vést k pozitivnímu vyjádření** a mělo by být pro žáky **motivující.**
  - Je důležité si uvědomovat, že při hodnocení **se nehodnotí osoba žáka,** ale konkrétní ověřovaný problém.
  - Důležité je uplatňovat **přiměřenou náročnost a pedagogický takt.**
  - Soustředíme se na **individuální pokrok** každého žáka
  - Pro hodnocení používá škola **klasifikaci,** pro celkové hodnocení **slovní označení**
  - Žáci jsou cíleně vedeni k sebehodnocení a k sebekontrolě,

- **Kritéria pro hodnocení**
  - zvládnutí **výstupů jednotlivých vyučovacích předmětů** v rámci individuálních možností dítěte
  - schopnost vykonávat činnosti **smysluplně** a řešit předpokládané problémy **tvůrčím způsobem**

- **Formy ověřování vědomostí a dovedností žáků**
  - **úroveň přípravy a interpretace** v jednotlivých hodinách žáka
  - **úroveň interpretace** při veřejných vystoupeních žáka
  - **úroveň interpretace** při postupových a závěrečných zkouškách
  - **úroveň veřejné prezentace žáka** – u nehupebních oborů (výstavy VO, představení DO a TO)
  - **písemné práce,** testy, sondy, cvičení
  - **ústní zkoušení**
  - **zpracování referátů a prací** k danému tématu
  - **samostatné aktivity a domácí úkoly**
  - **projektové a skupinové práce**

- **Základní pravidla hodnocení prospěchu klasifikací**
  - Do klasifikace se promítá hodnocení úrovně dosažených vědomostí, dovedností, postup a práce s informacemi, úroveň komunikace a tvořivost žáka.
  - Hodnocení musí probíhat průběžně v celém časovém období
  - V případě mimořádného zhoršení prospěchu je nutno ihned písemně informovat rodiče a konzultovat s nimi daný problém.
  - Klasifikuje se vždy jen dostatečně probraná a procvičená látka

6 PŘECHOD NA VÝUKU PODLE ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Pro zahájení výuky podle ŠVP musí mít škola zpracovaný svůj ŠVP pro všechny ročníky. Nejpozději je možné přejít na výuku podle ŠVP ve školním roce 2012/2013.

A) Přechod na výuku podle ŠVP ve školním roce 2011/2012:

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
I. stupeň základního studia	1. ročník	1. ročník	1. ročník	1. ročník	1. ročník	1. ročník	1. ročník	
		2. ročník	2. ročník	2. ročník	2. ročník	2. ročník	2. ročník	
			3. ročník	3. ročník	3. ročník	3. ročník	3. ročník	
				4. ročník	4. ročník	4. ročník	4. ročník	
					5. ročník	5. ročník	5. ročník	
						6. ročník	6. ročník	
							7. ročník	
II. stupeň základního studia	1. ročník	1. ročník	1. ročník	1. ročník				
		2. ročník	2. ročník	2. ročník				
			3. ročník	3. ročník				
				4. ročník				

B) Přechod na výuku podle ŠVP ve školním roce 2012/2013:

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
I. stupeň základního studia		1. ročník	1. ročník	1. ročník	1. ročník	1. ročník	1. ročník	1. ročník
			2. ročník	2. ročník	2. ročník	2. ročník	2. ročník	2. ročník
				3. ročník	3. ročník	3. ročník	3. ročník	3. ročník
					4. ročník	4. ročník	4. ročník	4. ročník
						5. ročník	5. ročník	5. ročník
							6. ročník	6. ročník
								7. ročník
II. stupeň základního studia		1. ročník	1. ročník	1. ročník	1. ročník			
			2. ročník	2. ročník	2. ročník			
				3. ročník	3. ročník			
					4. ročník			

Poznámky:

Poznámky:

Publikace vznikla v rámci Individuálního národního projektu MŠMT s názvem Pilot ZUŠ.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tisk:

Studio Trinity, Dolní Novosadská 65A, 779 00 Olomouc

Grafické zpracování:
Michal Kalaš, VÚP v Praze

Jazyková korektura:
Jan Klufa, VÚP v Praze

Náklad: 3500 ks

Vydání: první, Praha 2010

© 2010 Výzkumný ústav pedagogický v Praze
ISBN 978-80-87000-38-0